

בלבבי משכן אבנה

USA 718.521.5231

שיעורי "בלבבי" מופיעים ב"קול הלשון" בארץ 073.295.1245

דע את שמחתך פרק כ' שמחה בהתרת הספקות

תורה שהיא לא במדרגה של ראייה, שהיא במדרגה של חוש, שהיא במדרגה שהתפיסה שלה היא הוויה גמורה, לא נאמר עליה: והיו הדברים שמחים כנתינתם מסיני כלשון חז"ל (ירושלמי חגיגה ב, א). במעמד הר סיני מדוע הגיעה המדרגה של השמחה כדברי חז"ל (מכילתא החודש ט, רש"י שמות כ, טו), שהיו רואים את הנראה ורואים את הנשמע. הם היו רואים את הקולות, החיבור שלהם לדבר היה חושי, לא רק בהגדרה של שמי-עה, אלא בהגדרה של רואים את הקולות. רואים את הקולות כלומר, בבחינת ליבי ראה הרבה חוכמה. שהראייה היא ראייה חושית, היא תפיסה ממשית בדבר. זה תורה שנאמר עליה, והיו הדברים שמחים כנתינתם מסיני. מתי הדברים שמחים כנתינתם מסיני, כאשר הדבר עומד לנגד עיני האדם כדבר חושי, והוא רואה אותו בחוש, יש לו חיות בדבר, יש לו חיבור לדבר, ואז יש לו שמחה.

זהו החיבור לתורה הקדושה שנעשה מכוח הנעשה ונשמע, כלומר זה חיבור מכח שמחה. ועל זה נאמר (דברים ד, י) זכור יום אשר עמדת לפני ה' אלוקיך בחורב, (שמות יט, א) ביום הזה באו מדבר סיני, כמו שרש"י מביא מחז"ל, מה זה ביום הזה, שיהיו הדברים בכל יום בעיניך, כאילו הם חדשים, שכאשר הם חדשים יש בהם נקודה של שמחה. הרי שמ-תנאי הלימוד תורה לדורות, מוכרח שיהיה בהם אבחנה של ויהיו בעיניך כחדשים. כי אם אין לאדם את אותה הרגשה של חידוש, אין לו את ההרגשה של השמחה, וכשאין לו זאת הוא לא יכול ללמוד תורה. כי בכדי לזכות שהאדם יוכל ללמוד תורה, מוכרח להיות שיהיה לו שמחה, ואם אין לו את אותה שמחה ממילא הוא לא יכול לזכות לקנין התורה. זה לא מעלה, או תוספת, או פרט

שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד תל אביב תשס"ח

אם אדם לא בנה את רמ"ח אבריו בקריאת שמע, אז חסר לו בדמות של מטה. אם חסר לו בדמות של מטה הוא לא מעין דמות של מעלה. אם הוא לא מעין דמות של מעלה איך הוא יעמוד לתפילת העמידה לפני בוראו, הוא לא יכול לעמוד לפני בוראו כי הוא לא דומה לבוראו. קריאת שמע באה להכין את האדם שהוא יהיה דומה לבוראו. איך היא מכינה את האדם שהוא יהיה דומה לבוראו, "שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד", זו מציאות האחדות של בורא העולם "ה' אחד", אם אנחנו לא נגלה את אותה אחדות בתוכנו הרי שאנחנו לא בבחינה של דמות של מטה כעין דמות של מעלה, אז אי אפשר לעמוד בתפילת העמידה לפני בוראו.

קריאת שמע מעמידה את האדם שהוא ישלשל את אור האחדות מה' אחד משער הנ' לברוך שם כבוד מלכותו, ולאחר מכן לרמ"ח אברי האדם. אם הוא משלשל את זה לרמ"ח אברי האדם אז האדם הופך להיות כלי לאחדותו יתברך שמו. כאשר הוא נעשה מעין דמות של מעלה שאחדות הבורא מתגלה בו, אז הוא ניגש לתפילת העמי-דה הוא כלי אחד שדומה לצלם ודמות של מעלה ואז הוא יכול לעמוד מול בוראו. זה הסוד של קריאת שמע שהיא בונה את האחדות הפנימית שבתוך האדם.

כמה וכמה פעמים מצאנו בדברי חז"ל הקדושים שמי שיש לו צרה שיקרא קריאת שמע. הזכרנו שיעור שעבר שמי שמפחד דאע"ג דהיאו לא חזי מזליה חזי מאי תקנתיה יקרא קריאת שמע. יש עוד גמרא במסכת ברכות "לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע", ואם הוא לא הצליח שיקרא קריאת שמע. עוד כמה מקומות שאנחנו מוצאים בחז"ל הקדושים שבכוח קריאת שמע האדם יכול לבטל את הרע. באופן כללי מי שנמצא במצב סכנה אומרים חז"ל הגמרא במסכת שבועות יאמר שיר של פגעים "יושב בסתר עליון" מה שנהגו להגיד כשמלווים את המת, ולחילופין אפשרות נוספת זה לקרוא קריאת שמע.

מדוע קריאת שמע מצילה את האדם מיצר הרע או מרע. קריאת שמע כמו שאמרנו היא מתחילה מאחדותו ית"ש אבל היא באה לגלות את האחדות בתוך האדם עצמו. היא לא רק מגלה אחדות של הבורא עולם, היא מגלה אחדות של בורא העולם ביחס לכך שאנחנו נגלה את האחדות בתוכנו. כמו שאמרנו הרי בקריאת שמע עצמה יש רק מאתיים ארבעים וחמש תיבות, איך משלימים את זה לרמ"ח תיבות, אפשרות ראשונה שאנחנו מוסיפים "ה' אלוקים אמת". מה כוונת הדברים, מה זה 'אמת'. אמת כמו שידוע היא ראש תוך וסוף, אות ראשונה אות אמצעית ואת אחרונה, א' מ' ת'. ה' מצד עצמו יש לו אבחנה של ראש תוך וסוף? אין לו סוף. מה כוונת הדבר "ה' אלוקים אמת", אמת זה חותמו של הבורא, איפה שיש תחום אותיות 'חותם' שם נגלה הראש תוך וסוף שהוא אמת. הבניין של רמ"ח אברי האדם באברי האדם יש בחינת ראש תוך וסוף, לא בבורא ית"ש, אין לו סוף. הבניין של רמ"ח אברי האדם מושלם ע"י שהאדם אומר "ה' אלוקים אמת", ובעיקר הרי היחיד לא אומר את זה, מי שאומר את זה השליח ציבור שהוא מוציא את כולם. כלומר הוא מצרף את כולם יחד איתו. זו בבחינה של "ה' אלוקים" הוא לא רק ה', הוא ה' אלוקים שהוא מתגלה

אליכם והוא מתגלה אליכם בכל בבחינת אמת ראש תוך וסוף.

קריאת שמע כמו שאמרנו היא לגלות את האחדות מהשורש העליון עד המקום התחתון ביותר לאחד את הכל, לבנות את כל קומת האדם ברמ"ח אבריו. לכן האחדות היא ע"י "ה' אלוקיכם אמת" שה' הוא אלוקינו והוא מגלה את אמיתותו את אחדותו בראש תוך וסוף והוא מאחד את כל הנפרדים. אם לא, כיצד משלים האדם את המניין של רמ"ח אברי האדם, ע"י שהוא אומר "ק-ל מלך נאמן".

"ק-ל מלך נאמן" כבר הארכנו על האבחנה של 'אמן' שזה ראשי תיבות או "ק-ל מלך נאמן" או 'אתה מלך נאמן', שתי האפשרויות שמובאים בגמרא ובדברי חז"ל מהו הראשי תיבות 'אמן'. 'אמן' - כאשר האדם אומר אמן, כמו שהסברנו הוא מאמת את הדברים שהתגלו בעולם. "שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד", השי"ת אחד, אבל התכלית היא שזה יתגלה אחדותו בתוכנו. 'אמן' ק-ל מלך נאמן ויתר על כן יהא שמיה רבה מבורך לעלם ולעלמי עולם, למי עלמיה, לגלות את אותה אחדות בתוך הנבראים כולם. על ידי כך אנחנו מצרפים את אותם תיבות למניין רמ"ח כלומר לבנות את קומת האדם שה' אחד מתגלה בכל רמ"ח אברי האדם.

"אתם קרויים אדם", אומרת הגמרא, "ואין אומות העולם קרויים אדם". עכשיו אנחנו נקראים אדם ולא אומות העולם, כי זה רק בבחינת ה' אלוקינו, כי אחדותו מתגלה רק בנו. אבל לעתיד לבוא שביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד שאחדותו תתגלה בכולם, אז כולם ייקראו אדם, כולם יקבלו צורת אדם כלומר שהאחדות של הבורא תתגלה בהם, זה צורת אדם.

מתי יש לאדם צער ופחד, כל זמן שצלם האדם נמצא עליו והוא לא חטא, כמו שידוע בדברי רבנו האר"י ז"ל, כל חיות רעות וכל מרעין בישיין פוחדים ממנו, "סר צילם מעליהם", ברגע שסר הצלם כלומר סר מהם צורת אדם אז יש ממה לפחד. מדוע, כאשר יש לאדם צורת אדם הוא בבחינת בצלמנו כדמותנו דמות של מטה כעין דמות של מעלה, אם כן האחדות של הבורא יתברך מאירה בתחתונים, וזה אחד, אין שמה התנגדות "יפרדו כל פועלי און".

אם כן, אחדותו יתברך כאשר היא לא נגלית בנבראים אז יש לאדם ממה לפחד, כאשר בתוך האדם הוא לא אחד הוא יוצר מקום לעוד מישהו שישלוט בו. אם אני אחד אף אחד לא יכול להיכנס למקום הזה. אבל אם אני שניים אז נתתי מקום לעוד מישהו, ואם נתתי מקום לעוד מישהו חס ושלוש יכול להיות מקום לרע. כל זמן שאני אחד אין שליטה לאף אחד, אבל אם חס ושלוש האני של האדם הוא לא בבחינה שנגלה שמה האחדות, אם הוא נתן מקום לפירוד מקום לעוד זרים לשלוט ואז כוחות הרע יכולים לבוא ולשלוט.

מה שאין כן כאשר האדם האחדות של הבורא עולם מאירה בתוכו, מאיר בו האור של האחד, אם האור של האחד מאיר בתוכו אין שמה מקום לרע. כשחז"ל הקדושים מלמדים אותנו שאדם שיש לו איזשהו רע, מאי תקנתיה שיקרא קריאת שמע, מה עומק העצה, כאשר הוא יתחבר לאחדות הבורא בה' אחד והוא ישלשל את זה ל"ברוך שם כבוד מלכותו" ולאחר מכן הוא יביא את אותה אחדות ויאיר אותה ברמ"ח אברי האדם והוא ישלים את קומתו. אם הוא ישלים את קומתו אין מקום לרע לשלוט עליו.

קריאת שמע תכליתה לגלות את האחדות לא רק של הבורא, אלא לגלות כיצד אור האחדות הזו מאירה בתוך הנבראים עצמם.

שאלת

מדוע הפסוק אומר "שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד", מדוע 'שמע' ולא כדוגמת "ראה אנכי נותן לפיך היום ברכה וקללה", מדוע זה בבחינת שמיעה.

תשובה:

כמו שהזכרנו בראשית הדברים "שמע ישראל ה' אלוקינו שעכשיו הוא אלוקינו ולעתיד לבוא יהיה ה' אחד. כשהוא יהיה ה' אחד אז זה לא יהיה בבחינה של שמיעה, אז נאמר "כי עין בעין יראו בשוב ה' את שיבת ציון", כמו שידוע שהש"ס שם נאמר בלשון "תא שמע" בוא ותשמע, משא"כ בזוהר נאמר בלשון "תא חזי" - בוא ותראה. ישנה אבחנה של בוא ותשמע וישנה אבחנה של בוא ותראה. כאשר האדם שומע דבר והאדם רואה

דבר, מתי הדבר יותר מאומת אצלו כשהוא שמע או כשהוא ראה? כשהוא ראה. אם אומרים לי שפלוני עשה מעשה פלוני ולא ראיתי, אני רק שומע. כשאני בעיני רואה את הדברים הרי שראיתי והדבר התאמת אצלי.

אם כן השמיעה היא אימות פחותה מהראיה. היום שאין לנו גילוי של ה' אחד כפשוטו אלא אנחנו מנסים להאיר את אותה הארה, הכלי קיבול שלנו לאותה הארה הוא רק בבחינת שמיעה. לעתיד לבוא כאשר יהיה גילוי האור של ה' אחד בבירור אז זה לא יהיה בבחינה של "שמע ישראל" אלא בבחינה של 'רואים את הקוד' לות', יהיה אפשר לראות תכלותו יתברך כביכול. עכשיו אנחנו מנסים להמשיך את אותה אחדות למקום הנפרדים. במקום הנפרדים עצמם אין לנו גילוי של ראייה של אחדות. "יעזוב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו והיו לבשר אחד", האם בעין הגשמית באמת עכשיו הם נראים אחד? לא. יש לי שמיעה פנימית שאני צריך לשמוע שבשורש הם היו אחד.

מלמדים אותי "שמע" זה הסכת והבן, לא שמיע לי לא סבירא לי, כלומר זוהי תפיסה של הבנה שאני מבין שבשורש הם היו אחד, אני צריך להחזיר אותה לאותה אחדות. אבל בעין הגשמית היא לא כמו שהיא הייתה בשעת היצירה שהיא הייתה זנב של אדם הראשון בכל מקום שהוא הלך הלכה עמו, זה רק בבחינת שמע ולא בבחינת ראייה. אם נגיד במקום שמע יש ראל 'ראה', הרי שאנחנו לא יכולים להוביל את אותו אור לאותו מקום נפרד שבו אנחנו נמצאים. אנחנו הרי רוצים להאיר את אותה אחדות לתפיסה הנפרדת שבתוכה אנחנו נמצאים, והתפיסה הנפרדת שבתוכה אנחנו נמצאים אנחנו נמצאים במדרגה של 'שמע' לא במדרגה של 'ראה'. הראיה שיש היא ליחידים וגם היא לא משולמת. מה שיש לנו זה בבחינה של הבנה, שמיעה של הבנה, זה מה שיש לנו. לאותו מקום אנחנו רוצים להאיר את אור האחדות.

■ המשך בע"ה שבוע הבא מהשיעור טעמי המצוות
009 שמע ישראל תשע"ב לייקווד (פורסם לראשונה)

בעסק התורה, אלא שאין את אותה אפשרות שאדם באמת יעסוק בתורה. אבל בכדי להגיע לאותה שמחה, צריך צורת חיים כדלהלן.

שמחת החיים

פעמים רבות מה שהאדם לא רואה סימן ברכה בלימודו, הוא מחמת שלימודו הוא לא בצורה הנכונה של הלימוד, הוא חיבור של מוח, ולא חיבור של לב. הוא חיבור של ידיעה, ולא חיבור של חיים. חיבור של ידיעה, האדם יכול לפרוש ממנו. חיבור של חיים, האדם לא יכול לפרוש ממנו. וקל וחומר שאם אין חיבור כלל, שבוודאי הוא יכול לפרוש.

מצד דרכי הגופניות של האדם, יש דבר שנקרא שיתוק מוחין. האדם נשאר חי, אבל אם האדם יש לו שיתוק בלב, אז הוא מת, כי מצד החומר של האדם, הלב הבשרי של האדם, הוא הבשר ודם שבו. כן הוא הדבר מצד החיות שבלב, האדם יכול להתהלך כאן עלי אדמות, עם שתי רגליים שהולכים, ועם שתי ידיים שפועלים, אבל בלי לב, ואז חיו אינם חיים. חיים זה כאשר הדם חי עם הלב שלו, יש לו חכמה בלב, יש לו אהבה בלב, יש לו שמחה בלב, ואז יש לו חיים. חיים בלי לב זה וות. חיבור של מוח ולב, ליבי ראה הרבה חכמה, שחכמת המוח נמצאת בלב, זה חיים.

נבאר מעט את האופן של צורת החיים המצויה הטעונה תיקון גדול, אפשר ללמד בן אדם תורה, לוקחים ילד מלמדים אותו תורה, ורוצים לפתח לו את המוח, על כן מורידים את הלב, ומנסים להעביר את הידיעות רק דרך המוח, כלומר צורת החיים היא בעצם לנסות להגדיל כל הזמן את המוח, כמעט לא לתת ללב משמעות, ואדרבה לפעמים להתעלות על המוח על חשבון הלב. והתולדה של זה, היא הסתירה שנהיית באדם, במרחק שבין המוח ללב שלו, שאדם גודל והמוח שלו נהיה גדול, יכול להיות שהוא יכול לומר הרבה דברי תורה נפלאים, תלוי ברמת הכשרון שלו. אבל הלב שלו נשאר רחוק מאוד, ולא רק שהוא נשאר רחוק מאוד, לפעמים הוא התרחק עוד יותר מהיכן שהוא יצא. ואז הוא פתאום מתחיל להרגיש שמשוה לא מסתדר בתוכו, הוא רוצה משהו אחד, המוח שלו עסוק במשהו אחר. אומרים לו שהדבר הכי חשוב בחיים זה תורה וקיום מצוות, אך הלב שלו רוצה גשמיים כי על זה הוא גדל. מה התוצאה של כל זה, סתירה שכמעט אין

מי שיודע איך להתמודד איתה. אבל זה מה שגידלנו בידיים.

אך האמת היא שצורת החיים צריכה להיות באופן שדרך הלימוד תהיה לא להרחיק את הלב, אלא להגדיל אותו, לאט לאט עם הרבה סבלנות, כמו שמלמדים ילדים שנה שלימה קצת, עוד פסוק ועוד פסוק, כמה פרשיות מלמדים אותם במשך שנה, אחרי זה משניות לאט לאט. אחרי זה גמרא לאט לאט. אחרי זה ראשונים לאט לאט. אחרונים לאט לאט. לוקח כעשר שנים עד שמגדלים להם את המוח. אם אין את אותה מערכת שבה מגדלים את לב האדם, החיים הם לא חיים. מדברים על הרגשות פשוטות, שאדם ניגש לתפילה שיהיה לו קצת חיות. שיגיע שבת קודש שיהיה לו חיות. שיגיע יום טוב שירגיש חיות. ולא שזה תאריך בלוח. שזה יהיה חי אצלו. כמו שהוא אוכל אוכל גשמי, הדבר מורגש בחוש אצלו. אז התורה היא תורת חיים, היא צריכה להיות מורגשת. השבת זה שבת קודש, זה יומא דנשמתא (זוהר ח"ב רה, ב), הנשמה צריכה להיות מורגשת. מגיע המועד של ואתה בחרתנו מכל העמים, כל מועד ומועד לפי עניינו, אז סגולת המועד צריכה להיות חושית אצל האדם. אדם שהתורה אצלו היא חיים, שהשבת אצלו היא חיים, שהיום טוב הוא חיים, שהתפילה הוא חיים, הוא נראה אחרת.

בנין חיי הלב

לפעמים יש לאדם בעיה שאין לו טעם בלימוד, או אין לו חשק ברוחניות, או שקשה לו לקום לתפילה, אך באמת לא זה הבעיה, אלא זו התולדה של הבעיה, הוא צריך שינוי מעיקרא, זה לא שינוי בפרט, זה לא תיקון בדבר צדדי. זה שאלה על כל בניין החיים איך הוא בנוי. כי הבעיה היא שיש לו לב של תינוק בן שנה.

כשהמוח הופך להיות מוח של אדם בן עשרים או שלשים שנה או יותר, והלב נשאר כתינוק בן יומו, הרי שיש כאן סתירה נוראה, שאי אפשר להכיל אותה. כל אחד ואחד מתמודד עם אותה סתירה באופן שונה, יש מי שמחליט באמת לשנות את ליבו. יש מי שמחליט להתכחש להרגשות הלב. הוא עוסק רק בהשכלה של המוח. ויש מי שרחמנא לי צלן בוחר לבחור אחר נטיית הלב, ולעזוב את הידיעה האמיתית. הוא בודאי לא צודק במה שהוא בחר, אבל הוא נמצא במצב שהוא

באמת לא פשוט. אז כשהוא יבין איפה נקודת הבעיה, אולי גם הוא יסכים ויהיה לו סיעתא דשמיא, לבנות מעיקרא את הלב.

משל למה הדבר דומה, אדם בעל תשובה יום אחד חזר בתשובה בגיל שלשים, האם מיד יכניסו אותו לאיזה כולל של למדנים, ללמוד את דברי חידושי רבי חיים מברסק, והחילוקים הדקים בינו לרבי שמעון שקופ, ברור הדבר, שאף שיש לו שכל של אדם מבוגר, אבל בתורה הוא תינוק. מי שמכיר קצת בעלי תשובה, אז יודע שיש אצלם סתירה מאוד קשה. מחד הם אנשים מבוגרים, מאידך התפיסה שלהם בתורה היא של ילד קטן ממש. הרי שישנה כאן סתירה, שהרבה פעמים חלק מהבעלי תשובה נופלים בה גם כן. למה, כי המוח שלהם הוא מוח של אדם מבוגר, אבל המדרגה שלהם בתורה היא של ילד. הנמשל הזה ממש קיים גם פנימה, באופן שונה לגמרי, אבל הוא קיים מאותו סוג של נקודה. הסתירה בין המוח ללב, בין המדרגה שהמוח גדל והתעלה, עד הלמדן המופלג, ושהלב נשאר ממקומו, או יתר על כן הלך לאחור, זה סתירה שקיימת אצל רובם של האנשים. חוץ מיחידים שעבדו על עצמם במשך השנים, או שהיה להם סיעתא דשמיא מכל מיני סיבות לגדול אצל אנשים מיוחדים שפיתחו להם את הלב.

מצד דרכי הדבר, סדר העולם מכניסים ילד לתלמוד תורה, יש כיתה א', יש כיתה ב', יש כיתה ג', וכן על זה הדרך. ישיבה קטנה, ישיבה גדולה, כולל. כל שנה ושנה כפי סדר הדבר, מלמדים אותו דברים יותר קשים, יותר עמוקים, יותר חשבונות, יותר סברות, יותר שיטות, למה, כי המוח שלו התגדל, או לפחות צריך להתגדל. ובדרך כלל הוא גודל. האם גם יש את אותו סדר הדרגה לבן אדם, במדרגת הלב שלו, שיהיה כיתה א' במדרגת הלב, כיתה ב' במדרגת הלב, כיתה ג' במדרגת הלב, מסתבר שאם היה כזה דבר, כולם היו נשארים בכיתה א' הרבה מאוד שנים. אולי לכן לא עושים את זה. וזהו השאלה למה את המוח ברור שצריך לבנות במשך השנים, וזה אמת שצריך לבנות, למה אין את אותה מערכת בהקבלה, ללב האדם. [אין הכוונה שיהיה לב בלי מוח, כי לב בלי מוח זה דמיונות].

■ המשך בע"ה שבוע הבא מסדרת דע את שמחתך

פתיחה כללי לימוד האגדתא

'כללי' מצרף את כל הפרטים, יש כלל בשורש והוא האחדות שלמעלה מהפרטים, יש את הכלל בסוף, בבחינת כלל פרט וכלל, הכלל האחרון מקבץ את כל הפרטים אליו. [יש ב' תפיסות בכלל, כלל שלמעלה מהפרטים והוא שורשם, וכלל שמקבץ את כל הפרטים אל תוכו].

אבל בכל אופן, הגדרת הדבר היא כך: להתבונן היכן זה נמצא בתורה, איפה זה נמצא בתורה פעם ראשונה, איפה זה נמצא בתורה פעם אחרונה. וההיקף היותר גדול – איפה הוא נמצא בכל התורה כולה. יש מילים שהם יותר קצרים, ויש מילים שהם 'כדרכה של תורה', זה בחמשה חומשי תורה ובני"ך, ואם אנחנו לוקחים בהרחבה יותר, אז מקבצים את כל הש"ס כולו, ודברי חז"ל, איפה היסוד ואיפה המושג הזה נמצא. וככל שאפשר לצרף יותר אז כח האגדה שאוגדת, התגלתה יותר והתגלתה יותר, [בעומק, כמובן אפשר לצרף את הכל].

יסוד שמיני: הבחנת הדבר בתיקון ובקלוקל

לשון חז"ל כידוע, הקב"ה היה "בונה עולמות ומחריבן". ולפיכך, כל דבר שנמצא כאן בעולם, היה לו שורש של חורבן, והוא נמצא כאן ב'תיקון'. כל דבר ודבר שאנחנו מביטים בו, אם אנחנו רואים אותו כמתוקן, אנחנו צריכים לראות איפה הוא נתפס כמקולקל. ואם הוא מקולקל – איפה הוא יתפס כמתוקן. [זה עוד דקות של 'דבר והיפוכו', אבל זה יסוד לעצמו]. בכל דבר ודבר שמביטים בבריאה – להתבונן בו, איך הוא נראה בקלוקלו, בחורבנו, בשבירתו, ואיך הוא נראה בתיקונו.

אז אם נגענו בו עכשיו מצד נקודת תיקונו, צריך להתבונן בשבירתו. ואם נגענו בו מצד שבירתו, צריך לראות כיצד הוא נתפס מחמת תיקונו. [ובעומק ישנה הבחנה של דבר, שבערך יותר כולל הוא נקרא שבור, ובערך לתחתון ממנו, הוא נקרא שלם]. אבל בכל אופן, התפיסה הזו, לראות כל קלוקל כשורש לתיקון, וכל תיקון, כקלוקל שהיה מונח בתוכו. בפנים אחרות והיינו הך: כל מעלה, נמצא בה את החיסרון. ובכל חסרון, נמצא בו את המעלה. זה דקות של 'דבר והיפוכו', אבל זה סוגיא מצד 'שבירה ותיקון' לשני הצדדים.

■ המשך בע"ה שבוע הבא מהשיעור פתיחה כללי לימוד האגדתא מהסדרה אגדות השס באופן של בנין

התפיסה הזו של שורש האותיות, זה דבר רחב עד למאד אצל חכמי הדורות, זה 'מים שאין להם סוף' – כפשוטו. יש לזה הרחבות רבות, ניתן דוגמא בעלמא: יש את האותיות עצמם ויש את האותיות במילואיהם: א' – אל"ף, למ"ד, פ"י. ב' – ב"ית יו"ד ת"ו. מצד כך הצירופים של האותיות שנמצאות אין להם קץ. אבל לפחות את נקודת ההתחלה השורשית, שהיא עצם שורשי האותיות עצמם, עצם שורשי האותיות עצמם מעמיד לאדם את שורש הדבר, ואת הצירופים שלהדיא מצטרפים לאותו דבר, שהם האחדות של אותו דבר. וזה האגדה שאוגדת ומצרפת את שורשי האותיות, שעל כל צירופיהם שנמצאים בכל הפנים, האגדה צרפה וחברה אותם.

יסוד שביעי: היכן הזכר המושג במקום הראשון, האחרון, ובכל התורה כולה.

אחד מהפנים של האחדות פנים של שורש וענף, באותו יחס יש אופן של ראש וגוף, 'צורת אדם', [עוד מעט נגיע יותר בהרחבה לצורת אדם, אבל ראשית כל לענינא דידן השתא]:

כל דבר שאנו מתבוננים בו, צריך לראות איפה הוא כתוב פעם ראשונה בתורה. אם למשל אנחנו לוקחים למשל סוגיא של אותיות איפה כתוב פעם ראשונה בתורה האות הזו, זו כבר עבודה דקה יותר. כשלוקחים מושג ורוצים להתבונן שלחן כיסא וכן ע"ז הדרך. איפה הוא כתוב פעם ראשונה בתורה, יסוד מוסד בדברי רבותינו ר' צדוק מביא את זה המון פעמים, שהיכן שהדבר נכתב פעם ראשונה בתורה זה מקור שורשו של אותו דבר. וכל שאר המקומות שהוא נכתב מכאן ואילך, [בחמשה חומשי תורה, בני"ך ובכל התורה כולה – בבלי, ירושלמי, ספרא, ספרי, תוספתא וכו' וכן על זה הדרך], כאן שורשו. ולכן ההתבוננות על המקום הראשון שבדבר, היא בעצם נגיעה באחדות שמצרפת את הכל, ומשם אפשר לעמוד על שורש יסוד הדבר.

אבל יתר על כן, יש אופן להתבונן במקום הראשון, ויש אופן להתבונן במקום האחרון. האחרון הוא הכח שמקבץ ומחבר את הכל, בבחינת "כל הנחלים הולכים אל הים, והים איננו מלא". כלומר, כל הנחלים מצטרפים אל כח הכלי, שנקרא כלי מלשון 'כוללם יחד' – מצרפם,

בלבביפדיה מחשבה

יום ד' 20:30

רח' קדמן 4

חולון

לפרטים 050.418.0306

בלבביפדיה עבודת ה'

יום ג' 20:30 בדיוק

רח' הרב בלוי 33

ירושלים

לפרטים 052.765.1571

ישראל 073.295.1245 • 12>4>2 718.521.5231 USA

להצטרפות לרשימת העלון | לכל ענייני העלון bilvavi231@gmail.com

ספרי מאה שערים רח' מאה שערים 15, ירושלים • הפצת ספרי קודש רח' דוד 2, ירושלים 02.502.2567

02.623.0294 • ספרי אברמוביץ רח' קוטלר, 5 בני ברק 03.579.3829

רכישת ספרי הרב: ספרי אברמוביץ משלוח ברחבי העולם 03.578.2270 books2270@gmail.com

בלבבי משכן אבנה

USA 718.521.5231

שיעורי "בלבבי" מופיעים ב"קול הלשון" בארץ 073.295.1245

שאלות על ביאת משיח

שאלה: א) מלבד חזקיהו שהיה ראוי להיות משיח בן דוד, האם היו עוד דוגמאות של נשמות שהיו ראויים להיות משיח בן יוסף או משיח בן דוד, והאם הרב יכול לרשום אותם?

תשובה: א. כן. הרבה מאוד. כן יש בכל דור ודור, מי שראוי להיות משיח שבאותו דור.

שאלה: ב) ואם יש צדיק שיש לו נשמה או עכ"פ ניצוץ גדול של משיח בן יוסף או משיח בן דוד, האם זה אומרת שהוא באמת היה ראוי להיות משיח?

תשובה: ב. אין הכרח!

שאלה: ג) לכל אדם יש ניצוץ משיח בנשמתו וא"כ מה כל המושג שהיו צדיקים שהיו להם הארת משיח בן דוד ביותר? (לדוגמא הרב אמר על רב רומפלר זצ"ל שהיה לו ניצוץ של משיח בן דוד בנשמתו, אבל אני שואל שלכאורה כל אדם יש לו ניצוץ של משיח בנשמתו, דכל אדם יש לו משה בקרבו, ובאמת השאלה הזו תלוי בשאלה אחרת שיש לי, והוא שאיתא בזוהר שבכל דור יש אתפשטותא דמשה בצדיקי הדורות, וצ"ע דהא כל אדם יש לו ניצוץ של משה בקרבו וא"כ מ"ש מצדיקי הדור מכל אדם בזה, האם כל הנ"מ שהצדיקי הדור יש להם ניצוץ גדול של משה בקרבם ואילו שאר בני"א יש להם רק ניצוץ קטן של משה בקרבם?)

תשובה: ג. זהו ניצוץ פרטי, של בחינת משיח פרטי. משא"כ מי ששורשו במשיח הכולל.

שאלה: ד) כמו שמשה רבינו וירמיהו נביא והרבה צדיקים בכל הדור נחשדו על עבירות גרועות ביותר ואפ"י על חטא אשת איש, האם יתכן שגם המשיחין יהיו נחשדים בתחילה על עבירות גרועות? או שנאמר "אל תגעו במשיחי" ולא שייך שיהא עליהם שום טענות, חששות וכ"ו?

תשובה: ד. כן.

שאלה: ה) הרב אמר שיתכן שבתחילה יהא מוח' אם לקבל המשיח או לא, ואח"כ הדבר נתברר ואז הוא יתקבל על כל ישראל. האם אפשרות זו הוא קודם ביאתו או אפ"י גם לאחר ביאתו? דאם הוא שייך אפ"י לאחר ביאתו, לכאורה קשה לומר שלאחר ביאת משיח שאז יהי' גילוי אמונה ובהירות כ"כ בהעולם עדיין שייך קושיות, חוסר בהירות, וחוסר אמונה.

תשובה: ה. כשיסתלק הספק והמ-חלוקת, זהו השלמת ביאתו.

שאלה: ו) האם יש צד שהמשיחי שקר של כל הדורות (בר כוכבא, שבתי צבי) היו באמת ראויים להיות משיח מחמת צדקתם רק שנתקלקלו אח"כ מחמת חטאי הדור או משום שהדור לא היה ראוי להגאולה וזה גרם לנשמות אלו ליפול?

תשובה: ו. מצד הבחירה כן. מצד הידיעה לא.

שאלה: ז) למה הרמב"ם בהל' מלכים משמיט את כל הענין של משיח בן יוסף?

תשובה: ז. כי כבר בשלהי סוכה שימות, ולפי הפשט אינו משיח בפועל.

שאלה

ח) ברמב"ם סוף הל' מלכים מבאר כל התהליך של ביאת משיח, והרמב"ם מחלק בין מי שהוא בחזקת משיח למשיח ודאי, והוא פלא שנמצא שיכול לקבץ את כל נדחי ישראל וגם בנה הבהמ"ק אבל אם נהרג במלחמת גוג ומגוג אז הוא אינו המשיח, והוא פלא גדול, האם באמת שייך דבר כזה שיכול צדיק מופלג לקבץ כל ישראל יחדיו ולבנות המקדש ויש לו כל הסימנים של משיח, אבל עדיין שייך שהוא אינו המשיח?? ובאמת מה הנ"מ אם הוא רק "בחזקת משיח" או "הרי זה משיח ודאי", האם כל הנ"מ אם יש לנו לבטל עצמנו לצדיק כזה או לא?

תשובה: ח. זהו משיח שלא יצא בשלמות מן הכח לפועל. וזהו חזקת משיח. כח שלא הושלם יציאתו לפועל. לעומת משיח ודאי שיצא לפועל.

ההתייחסות לשאלתי.

בטרם שאציג את השאלה המפורטת אומר שהשאלה נוגעת לדרך ישוב כח ההודאות בנפש לגבי הישועה (הכללית), לבין הרגשת האדם שהאחריות על הגאולה מוטלת עליו לגמרי ועליו להשתדל לדרוש אותה ללא הרף.

מחד, יודעים אנו שלאדם מישראל צריכה להיות וודאות גמורה בגאולתם של ישראל, ובטחון גמור בכך שאין שום כח בעולם שיכול להפר עצת ה' וקיום הברית אשר כרת עם עמו לשוב לשכון בתוכם. מאידך, הרי הרגשת האדם את האחריות על הופעת הגאולה ובניית משכן השכינה בתוך נפשות ישראל מוטלת היא על האדם, ולכך, בכדי שיפעל ככל יכולתו למען הופעתה ויחיה דבקות שלימה של נפשו להתמסר למענה, הרי שזה תלוי באמת בהרגשתו שעל כך המאזניים תלויה הופעת השכינה. (שני צדדים אלו הזכיר גם בשפת אמת פורים תשל"ד, שמרדכי ידע את כל אשר נעשה - ידע ביטחון הישועה, ומאידך זעק זעקה גדולה ומרה - צעק בלב שלם כי לא ידע הישועה. ושם הוסיף, שמי שלא כך אין מראים לו את הישועה באמת).

כאשר ביררתי את השאלה עם החברים, עלו לי שני צדדים הפוכים של הדבר - מחד הוודאות בגאולת ישראל מחברת את האדם לקדושתה ואף למעשה - נותנת לו אפשרות לפעול מתוך ענווה, יציבות, וכן מתנינות ושיקול דעת נכון. מאידך, הרי לכאורה תפיסה זו גופא גורמת שהאדם לא יוכל לצעוק בלב שלם משום שיודע שלא באמת עומדת כאן הופעת השכינה (בסכנה!). כפי שהורגלתי מהרב שליט"א, ידעתי שקודם צריך לחלק ששני הצדדים הללו נמצאים בנפש מתוך שני כוחות שונים המוכשרים לקלוט רובד שונה שישנו בבריאה, ולכך אין אנו נדרשים כאן לאדם בעל 'פיצול אישיות' ח"ו - שזו מחלה וסיבוך, אלא לשני חלקים משלימים - שזה מפתח לחיים גדולים ורחבים יותר.

שאלתי בבקשה מהרב:

שאלה: א. האם נכונה חלוקה זו שעלתה בס"ד במחשבתי לשתי כוחות שונים בנפש.

שאלה: ו. האם האינטרנט ומדיה יהיה בטיל קודם שבא משיח, או שהמשיח יבטל אותו (או הקב"ה בכבודו ובעצמו)? ואם ביטולו יהי ע"י משיח, האם הוא ע"י משיח בן יוסף או משיח בן דוד?

תשובה: ו. על ידי "אורו" של משיח, חיבורם יחדיו.

שאלה: ז. ואגב, מהו המקור למה שאמר הרב שמי שמחובר נפשית לאינטרנט (שער הנו"ן) ברגע קודם הגאולה לא יזכה ח"ו לעוה"ב, מנלן לנו שהוא בכלל אלו שאין להם חלק בעוה"ב?

תשובה: ז. כי מחובר לני' שערי טומאה, ואינו יכול לזכות לני' שערי קדושה.

שאלה: ח. ובכלל קשה לי דאיך שייך שיהיו יהודים שאינם זוכים לגאולה (או עוה"ב) אם אינם מנתקים את עצמם משער הנו"ן דטומאה, והא כתיב "ובל ממנו ידח", וא"כ כל יהודי יזכה להגאולה האחרונה ודלא כגאולה הראשונה שרוב היהודים מתו במכת חושך, וא"כ לכאורה דבר פשוט שמשיח (או אפשר ע"י קולו של אליהו) יוציא את כל יהודי מטומאתם אפי' אלו ששקועים בשער הנו"ן, וא"כ על אף שח"ו לומר שאין צורך לעשות תשובה ובודאי שכל א' חייב לעשות תשובה קודם הגאולה וכמו שהאריך בזה הח"ח ור' יחזקאל לענווהשטין ועוד, מ"מ סו"ס כל ישראל יזכו להגאולה וא"כ מהו דברי הרב שאם א' אינו מנתק את עצמו מזה קודם הגאולה הוא לא יזכה להגאולה? האם משום שזה גופא יברר שהוא אינו יהודי או שהוא נפל לחלקו של הערב רב שאינו בכלל ישראל וא"כ אי-השתנותו מורה שהוא אינו חלק מכלל ישראל....? תודה רבה להרב

תשובה: ח. החלק העליון לא פגם ובוודאי ישאר, מדובר על החלקים התחתונים של הנשמה.

בדבר דרך סידור כח וודאות הישועה עם כח האחריות המוסרית המלאה

שאלה: שלום כבוד הרב, ותודה רבה עלי

שאלה: ט. כיצד אנו יודעים מיהו משיח בן יוסף או משיח בן דוד בעת הגיעתם, האם רק זה ע"י אליהו?

תשובה: ט. כמו שהאדם יודע מתי יום ומתי לילה, הכרה פשוטה פנימית. וזהו כאשר יצא כוחו לפועל, מהעלם לגילוי. משיח בן יוסף מהכח לפועל, משיח בן דוד מהעלם לגילוי.

שאלה: י. יש כמה דברים בכתבי חפץ החיים איך עושים תשובה קודם הגאולה, האם זה כל עבודתנו עכשיו או שיש יותר מזה שאינו מבואר להדיא בכתבי הח"ח? תודה להרב, מאד, מאד, מאד

תשובה: י. חיבור לשער הנו"ן דקדושה!

אורו של משיח והעבודה

שאלה: יא. הרב אמר שאורו של משיח כבר התחיל להלחם בעמלק, האך מצינו זאת?

תשובה: יא. שער הנו"ן, זה לעומת זה.

שאלה: יב. הרב אמר בדרשה על קורונה שבסוף מלחמת גוג ומגוג אז בא אורו של משיח, ולא מובן לי דהא כבר האיר אורו של משיח?

תשובה: יב. אזי יושלם גילוי אורו.

שאלה: יג. מה המהות של טומאת האינטרנט, האם הוא טומאת הערב רב של תערובות טוב ורע, או אחד דקליפה?

תשובה: יג. אחד.

שאלה: יד. הרב מסביר שמשיח בן יוסף הוא יחוד רישא שהוא מאחד את הכל הנבראים ומשיח בן דוד הוא כללות הכל שמחבר הכל לשורשו, א"כ מה החילוק ביניהם?

תשובה: יד. בן דוד אחדות באחד בעצם, בן יוסף אחדות של פרטים.

שאלה: ה. בדרך כלל כשנאמר "אורו של משיח" האם הכוונה לאורו של משיח בן יוסף או משיח בן דוד?

תשובה: ה. בן דוד.

שצורתה ו-י-ו, גימט' כ"ו. ועיין בבעלי התוספות (שמות, כ, ב) וז"ל, פתח מתן תורה באל"ף, כי קראה אל"ף תגר לפניו על כ"ו דורות שהיה העולם בלא תורה, הבטיחה הקב"ה שיתחיל בה מתן תורתו. עיין ילק"ש (בראשית, ג, לד).

ועל כ"ו דורות אלו שנעלמה התורה, הגדרתם בבחינת "דרך ארץ" קדמה לתורה, כמ"ש (ויק"ר, ט, ג), א"ר שמואל בר נחמני, כ"ו דורות קדמה דרך ארץ לתורה, הה"ד לשמור את דרך עץ החיים, דרך, זו דרך ארץ, ואח"כ עץ החיים, זו תורה. וזהו בנפש, "דרך ארץ".

איך מניעים הקליפות

שאלה: (א) כיון שזה סוגיא רחבה מאד שהוא מפוזר בכל הספה"ק, אם אפשר להרב לכתוב בקיצור איך כל יחיד יכול ללחום וגם להכניע את (א) קליפת עשו (ב) קליפת ישמעאל, (ג) קליפת עמלק (ד) קליפת הערב רב.

תשובה: א. עשו - גאווה, אנא אמלוך. וכן כעס.

ישמעאל - תאוה.

עמלק - ליצנות.

ובלשון הגר"א, כעסני, תאותני, וליצני. ערב רב - תערובת. ולעומתו בירור.

שאלה: (ב) מהו שורש הרע שצריך ללחום עליו? דלכאורה עמלק הוא שורש הרע, אמנם כל הרע התחיל מהנחש, אמנם גם קודם בריאת העולם היה הרע של אנא אמלוך, וא"כ מהו שורש הרע ואיך מניעים אותו?

תשובה: ב. ערב רב - תערובת. כי כאשר כל כח במקומו, אין שום קלקול.

שאלה: (ג) קליפת נגה שהוא עץ הדעת טוב ורע הוא כנגד טומאת הערב רב, משא"כ ג' קליפות טמאות (כנגד עשו וישמעאל ועמלק) שהוא עץ הדעת רע, שאין

חסרון בית המקדש את הציפיה לגאולה ואיך להכניס ללב שבתיקון חצות יהיה לי לפחות קצת שיכות תודה רבה לרב

תשובה: יש להתבונן על חסרון גילוי ה' ובכל חלקיו הנמצא בעולם, ובפרט בדור זה, ולהכיר שכל זה מפני חסרון גילוי שכינה שעיקרו בבית המקדש, ומתפשט בכל העולם.

שלבי הגאולה

שאלה: שלום כבוד הרב, מה באופן כללי סדר הגאולה, מהם השלבים, ומה הזמנים בין שלב לשלב? (אני שמעתי שיש בזה כמה שיטות והרבה פרטים אבל באופן כללי מתומצת, אם בכל זאת זה ארוך מדי איזה ספר יש שמסביר זאת?) תודה רבה

תשובה:

ביאת משיח, תחיית המתים, עולם הבא, אלף שביעי, שמיני, תשיעי, עשירי.

תתקע"ד דורות של הנשמות

שאלה: לכבוד הרב שליט"א.

הרב העמיד בשיעור בחנוכה שהתקע"ד דורות של הנשמות שלא נתקיימו הם כנגד העולמות שנחרבו ונתקנו על ידי התורה החתומה תתקע"ד דורות שנתגלתה בחנוכה.

מה הם ההקבלות של הכ"ו דורות שנתקיימו בנפשות עד מתן תורה בעולמות של דין, ובתורה חתומה - שלהם יש קיום.

תשובה: אמרו חז"ל (פסחים, ק"ח, ע"א) כ"ו כי לעולם חסדו שאמר דוד המלך, שניזונו בחסד

(עיין רא"ש, בראשית, ב, ט), כי מצד הדין אין להם קיום, ושם עדיין לא האיר או התורה בגילוי, ולכן זהו בחינת תורה חתומה. כמ"ש רש"י (משלי, ב, ז) יצפון לישרים תושיה - גנזה הקב"ה אצלו כ"ו דורות עד שנתנה לדור המדבר.

וכ"ו דורות אלו הם בחינת אות אל"ף,

תשובה: א. יש בזה כמה אופנים, וזה אחד מן האופנים, שאלו כוחות שונים בנפש.

שאלה: ב. וכן בבקשה אם הרב יוכל להסביר לי היאך בדקות הם מתיישבים יחד בנפש בהרמוניה וללא התנגדות ומהו סוד הזדווגותם יחד

תשובה: ב. יש בזה כמה אופנים. א. הגאולה בסוד עתה ודאי תבוא, אולם ע"י מעשיו תבוא קודם לכן אחשינה. ב. הגאולה ודאי תבוא, אולם תלוי בי אם היא לי זכות שיבוא על ידי, ואם לאו יבוא או ע"י בשר ודם אחר או ע"י הקב"ה.

שאלה: ג. היאך באמת כאשר האדם משיג את אחד מן הרבדים ומתרכז בו, לא יפגע עיסוק זה בתחום חברו.

תשובה: ג. בעומק יותר הנני נצרך לפעול, אולם אינו תלוי וקשור לתוצאה, דוגמת אברהם אבינו שנתן לאורחים לאכול, ונדמה שאכלו, וזהו חסדו של אברהם.

בדיוק בשבוע זה בס"ד בשיעור יום שלישי ערך "אלון" בורר ענין זה.

שאלה: ד. כמ"כ אם הרב יוכל לבאר לי את עומק הסיפא של דברי השפת אמת הנ"ל - שבלי שאדם חי את זה לא מראים לו את הישועה באמת - וכי צריך להודיע הישועה, הרי זה אחד מיג' עקרים? וכן מה זאת אומרת לראות את הישועה 'שלא באמת'? אסיים בתודה גדולה והבעת הכרת הטוב לרב על כל מה שלמדתי מספריו המיוחדים המלאים כל טוב רוחני. יה"ר שהרב יזכה לאריכות ימים וכל מילי דמיטב.

תשובה: ד. "מראים" לו את אופן הישועה בשלמות, ולא רק אמונה בישועה.

וזה נקרא שאין מראים לו באמת, היינו נשאר במדרגת "אמונתך" בלילות, ולא הגיע ליום, בוקר, אמת.

בית מקדש

שאלה: שלום הרב איך אפשר להבין את

בו תיקון. וא"כ השאלה הוא, למה שער הנו"ן דטומאה הוא דוקא הערב רב שהוא רק קליפת נגה, שיכולה להתברר ולהגיע לתיקון, שאינו רע גמור אלא תערובות טוב ורע, לכאורה שער הנו"ן דטומאה צריך להיות רע גמור שהוא הג' קליפות טמאות, עשו וישמעאל ועמלק.

תשובה: ג. כי הנוגה אינו עצמי אלא "תערובת", פעם מתערב בקדושה ופעם בטומאה.

שאלה: ד) בכתבי חב"ד וגם בלקוטי מוהר"ן מבואר שתכלית הבריאה הוא שיתגלה מלכותו ית' גם בהקליפות, וזה יהיה לעתיד, ואז גם הקליפות יודעים מאלוקות. לפי"ז לעתיד כל הקליפות טמאות יודעים מאלוקות, וכ"ש הערב רב שהם רק תערובות טוב ורע, שהם יודעים מאלוקות. אמנם אם הרע נתבטל לעתיד איך זה הוי גילוי מלכותו ית' על הקליפות? דהא אם הם יבטלו ויתכלו אז אינם קיימים להכיר את אלוקותו ית' בתודה רבה להרב,

תשובה: ד. כח הרע, כח הכילוי, תיקונו - כילוי. ועצם הכילוי זה גופא הגילוי.

כח הכילוי, העדר, הוא מהות נבראת, "בורא חושך", ושורשו בצמצום ראשון. וכשם שכח ה"קו" כח גילוי, דירה בתחתונים, כן כח הצמצום, הוא כח של גילוי בעומקו.

ערב רב ב"הדור האחרון"

שאלה: במסמך שלכם באנגלית כתוב שהערב רב הם חלק בתוך עם ישראל שנראים כיהודים אלא אין להם נשמות. מה המקור לזה? מדברים כאן על הנשמה או על הנפש בהמית יהודאין? לא יהודאין? מה זאת אומרת "לא נראים"? תודה.

תשובה: עיין בספר "הדור האחרון" שליקט בענין זה מדברי רבותינו.

הם חלקי הרע של נפש משה רע"ה, מקליפת נוגה שבו. שהוא שורש מידות רעות שבישראל כמבואר בפרטות בתחילת התניא.

כלפי חוץ לא ניכר, אולם זהו שורש מהותם.

גאולה א-ב-ג

שאלה: א) ראיתי בשם הבשע"ט ועוד שפעלו ע"י ייחודים ותפילות שהגאולה יבוא ברחמים ולא בהריגות, וגם שכל א' יזכה להגאולה. א"כ למה אמר הרב שיש שני אפשרויות באופן הגאולה (או באופן של דין וכדברי החסד לאברהם, או באופן של רחמים) וגם למה אמר הרב שרק אלו שיזכו לנתק עצמם מהגאולה יזכו להגאולה, לאור דברי הבעש"ט הנ"ל (ראיתי דברי בעש"ט אלו בספר "ים החכמה" של ר' מורגנשטרן שליט"א).

תשובה: א. כאשר נתארך הגלות וירד שער נון דנו"ן דטומאה לעולם נצרך מיתוק נוסף.

שאלה: ב) מלבד ניתוק ממדיה ואינטרנט שהוא שער הנו"ן דטומאה, האם יש עוד דברים שהאדם צריך כדי להיות ראוי להגאולה?

תשובה: ב. "בקשו צדק בקשו ענוה אולי תנצלו ביום חרון אף ה'".

הניתוק הוא משורש דשורש דרע, ונצרך "ציפית לישועה", והתדבקות במהות אור הגאולה, שהוא עיקר ההכנה לגאולה, מלבד קיום המצוות, שהוא נצרך לעולם, אף לגלות.

שאלה: ג) העבודה האחרונה של כלל ישראל בסוף הגלות הוא לנתק עצמם ממדיה וכל הקשור עם הזה, האם זה במקביל למשיח בן יוסף (מסירות נפש) או משיח בן דוד (תמימות וביטול וענוה) או משה (התכללות התרי משיחין) או קולו של אליהו (התשובה קודם הגאולה לבשר את הגאולה)? בתודה רבה להרב

תשובה: ג. שאלה יפה מאוד. המדיה הוא "כללות" הכל, ולכך זה מקביל לכולם יחד. ובשורש הדק, למשיח בן דוד, שהוא "הויה" של נברא, ובדקות הממוצע בין בורא לנברא.

כל השאלות והתשובות הן מהארניון של בלבני - "שאל לבי"

בלבניפדיה מחשבה

יום ד' 20:30

רח' קדמן 4

חולון

לפרטים 050.418.0306

בלבניפדיה עבודת ה'

יום ג' 20:30 בדיוק

רח' הרב בלוי 33

ירושלים

לפרטים 052.765.1571

ישראל 073.295.1245 • 2>4>12 USA 718.521.5231

הצטרפות לרשימת העלון | לכל ענייני העלון bilvavi231@gmail.com

ספרי מאה שערים רח' מאה שערים 15, ירושלים • הפצת ספרי קודש רח' דוד 2, ירושלים 02.502.2567

02.623.0294 • ספרי אברמוביץ רח' קוטלר, 5 בני ברק 03.579.3829

רכישת ספרי הרב: ספרי אברמוביץ משלוח ברחבי העולם 03.578.2270 books2270@gmail.com

בלבבי משכן אבנה

USA 718.521.5231

שיעורי "בלבבי" מופיעים ב"קול הלשון" בארץ 073.295.1245

ערכים בפרשה

[ביאור המהות של כל צירוף שני אותיות בלשון הקודש, ע"פ סדר רל"א שערים (עיין ספר יצירה פרק ב' משנה ב'), לפי ערך המופיע בפרשת השבוע שיש בתוכו צירוף זה, ולפי זה ביאור כיצד מתראה צירוף זה בערך זה ובערכים נוספים שבתוכם מופיע צירוף זה].

בא ק-ת חקת, קת-ח. הנה בחינת ק-ת מלשון נעתק, עתק, ע-תק, העתקה ממצב למצב או ממקום למקום. והיינו שמתנתק ממצב זה ונעשה מצב אחר. וזהו נתק, נ-תק.

ואמרו (חגיגה, יג, ע"א) מן הארץ עד לרקיע מהלך חמש מאות שנה, ועוביו של רקיע מהלך חמש מאות שנה, וכן בין כל רקיע ורקיע, עיי"ש. והיינו ת"ק עולה חמש מאות, וזהו השיעור של כל מדרגה, ובין כל מדרגה, ודו"ק. וכן אמרו (תענית, יט, ע"א) איזהו דבר, עיר המוציאה חמש מאות רגלי וכו'. כי דבר הוא בחינת נתק, ממית. וכן אמרו (סוטה, מט, ע"ב) והאמר רב יהודה אמר שמואל משום רשב"ג, מאי דכתיב עיני עוללה לנפשי מכל בנות עירי, אלף ילדים היו בבית אבא, חמש מאות למדו תורה, וחמש מאות למדו חכמה יונית, ולא נשתיר מהן אלא אני כאן וכן אחי אבא בעסיא. והיינו שהיו נבדלים לגמרי זה מזה, וזה חמש מאות וחמש מאות, כל אחד נבדל מזולתו. וכן זהו הכוונה, "אלא אני כאן וכן

בלבביפדיה אברהם

בראשית, כה, ו - ולבני הפלגשים אשר לאברהם נתן אברהם מתנת. ואמרו (סנהדרין, צא, ע"א) מאי מתנות, א"ר ירמיה בר אבא, מלמד שמסר להם שם טומאה. ומהו שם הטומאה, מצינו בכך כמה לשונות. איתא בשכל טוב על אתר, היינו איצטגניניות שהיה יודע. ובזוה"ק (חיי שרה, קלו, ע"ב) איתא, מאי מתנות, אלן סטרי דרגין דאינון שמהן דסטרי רוח מסאבא, בגין לאשלמא דרגין, ואסתלק יצחק על כלא במהימנותא עלאה כדקא חזי. ועוד אמרו שם (רכג, ע"א) דיהיב להו מילין ידיעאן בכתרין תתאין.

וברש"י על אתר כתב וז"ל, פירשו רבותינו, שם טומאה מסר להם (ופירש בשפתי חכמים שם וז"ל, פירוש, מעשה שדים, אי נמי שם שרשאים להזכירו בטומאה, דיודע היה בבנים הללו שלא יהיו נוהרין בטהרה, ולכך לא מסר להם שם טהרה, עכ"ל), דבר אחר, מה שניתן לו על אודות שרה ושאר מתנות שנתנו לו, הכל נתן להם שלא רצה ליהנות מהם, עכ"ל. ובסנהדרין (צא, ע"א) פירש רש"י, כשוף ומעשה שדים, עכ"ל. וכתב ברקאנטי על אתר וז"ל, וסוד הענין הוא, כי האברהם היה בידו כחות הטהרה וכחות הטומאה. הטהרה בפנים בניקת האילן מקור מים חיים, והטומאה מבחוץ הם כחות הערלה הנקראים קליפות אילן העליון, עיי"ש. ועיין עשרה מאמרות (סימן ו) שכח טומאה זה היה בידי אברהם ממצרים. ועיין רש"י על אתר, ודו"ק. ועיין רדב"ז (שה"ש, ו, ח). וספר הקנה (ד"ה סוד טהרות וטומאות).

ופירש בחזקוני על אתר, וז"ל, פירוש, שם להשביע את השדים, שיוכלו להזכיר את השם בטומאת הגוף ולא יזיק להם. וי"א, שח"ו שלימד צדיק כאברהם שום שם קדוש לרשעים, אלא מסר להם שם להשביע השדים באדוניהם הממונים עליהם שיעשו להם כל מה שירצו. וקרי ליה שם טומאה, כמו ששנינו, הלן בבית הקברות כדי שתשרה עליו רוח טומאה. וראה לדבר, שהרי מתנת חסר וי"ו עולה בגימט' למדם להשביע השדים, עכ"ל. וכן הוא בדעת זקנים על אתר, ובהדר זקנים.

ובריב"א על אתר כתב וז"ל, והר"ר יעקב ממונטי"ל פירש, שם טומאה זהו שלמדם לקרות שם טומאה לע"ז שלהם, כמו פעור ומרקוליס שנקראו על שם שמטמאין אותו. ומתחלה היו קוראים אותם בשם הקב"ה, כדכתיב אז הוחל לקרוא בשם ה', עכ"ל. ועיין אברבנאל (נח, פרק י, א, ד"ה ואלה).

אולם ברש"ר הירש על אתר כתב וז"ל, לדעת חכמינו לקחו מבית אברהם גם מתנות רוחניות שקבלו, אלא שניצלו אותן לרעה, וכך "הפכו" אותן לשמות טומאה, עכ"ל. ולפ"ז מובן ומיושב קושיית המהרי"ל דיסקין, האיך מסר להם זאת הלא בני נח מצויים על הכישוף, וא"כ איכא לפי עור וגו', ולהנ"ל ניחא.

ונתחדד יותר בשל"ה (חיי שרה, תורה אור, אות י) וז"ל, שם טומאה מסר להם - ודבר זה נרמז במה שתיבת פלגשם חסר כתיב (בר, ס"א, ס"ד) שרומז לשם טומאה, כי הקליפה בשרשה "שם", ובהתפשטותה טומאה, וזהו שם טומאה, וזה נרמז בתיבת "פלגשם" חסר כתיב, פלג-שם, ר"ל פלג דהיינו החצי הוא שם, עיי"ש. וא"כ בשורש זה קדוש והם דבקו בהתפשטותו ולא בשורשו, והבן. ונמצא שאצל אברהם זה היה שם של קדושה והם קבלו שם זה וניתקוהו ממקורו כפי שהוא אצל הנותן אברהם ודבקו בהתפשטות. ועיין ט"ז (או"ח, רכד, סק"א), ודו"ק.

ועיין בהרחבה בעמק המלך (שער טו, פי"ט) אלו חלקים מסר להם, וכתב שם וז"ל, פילגשים הוא שתי תיבות, פיגל-שם, עיי"ש. ועיין ליקוטי תורה על אתר, שהוא כח הרע הנאחז באחורים של שם הוי"ה העולה במילוי ב"ן. ועיין עוד ליקוטי הש"ס (סנהדרין, שם), ולשם, ספר הדע"ה (דרוש ד, ענף כא, סימן ב).

■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה

כתר

סוד פל"א עליון, ונהפך מפלא לאפל. כי כתר עליון ביחס לעילת העילות, איכם הוא, חשוך ואפל. ועיין ספר הפליאה (ד"ה שאלו את רבי מהו בינה) וז"ל, א"ל מהו אלף, א"ל פלא - אפל. פלא - במופלא ממך אל תדרוש. אפל - שלא תוכל להשיגהו, עכ"ל. ועיין מגן דוד (אות א) וז"ל, עושה פלא, כי הוא בעל הנפלאות ובכחו נשתנו כל הטבעים, כי המעמיק מחשבנו לא ישיב ריקם וכו', גם אתה קורא אפל, כי מרוב עמקו והסתרו ונמנע ההשגה כאלו הוא ענין אפל לא יוכל האדם להשיג בו דבר, עכ"ל. ועיין כתבי רמ"מ משקלוב (רזא דמהימנותא, דף פב) וז"ל, כי עשית פלא, בסוד אפל עצות מרחוק, עכ"ל.

חכמה

אמרו (נדה, יז, ע"א) ישראל קדושים הם ואין משמשין מטותיהן ביום, וכו', "ות"ח" מאפיל בכסותו ומשמש. ועיין עוד בן יהודע (תענית, כג, ע"א) וז"ל, דור שהיה אפל הארתו בתפילותיך: נ"ל בס"ד אות אל"ף רומז ללימוד התורה, כמ"ש (איוב, לג, לו) אאל-פך חכמה. אך אם אין קמח אין תורה, וכיון שיש רעב בעצירת גשמים, חשוכים עיני השכל, ולכן האל"ף שהוא לשון אלוף נהפך לאותיות אפל, ואתה שהבאת שבע ע"י גשמים, הארת את האפל, וחזר להיות אל"ף, שהאירו עיני הלומדים, שכל אלוף האיר באור תורה, עכ"ל. ועיין אהבת שלום (פסח שני) וז"ל, אף שנופל ח"ו לבחינת אפל, מ"מ ע"י אור התורה שהיא בחינת חכמה, יכול אח"כ לשוב לבחינת אל"ף, עכ"ל.

בינה

נ' שערי בינה. ועיין אהבת שלום (פסח שני) וז"ל, אם ח"ו נכנס גם לשער הנו"ן, בחינת אפל, אין לו שום אחיזה בקדושה, ואז מסאבין ליה לעילא, עכ"ל.

ועוד. לבבו יבין ושב, סוד התשובה, וסוד השבת אבידה. ועיין ר"י מלוניל (ב"מ, סו, ע"א, על הרי"ף) וז"ל, וביום השביעי יכריז בעל האבדה בקרן אפל ויאמר אני אבדתי גלמא וכו', ומי שמוצאה נמי עומד בקרן אפל שם כל יום השביעי, עכ"ל.

דעת

ח"ו"ג שבדעת, שורש לספק. ועיין רש"ר הירש (לך לך, יז, יט) וז"ל, אבל, אפל, אול, ומכאן אולי. הצד השווה שבשלתם שהם מורים על חשיכה וחוסר בהירות. 'אפל' מבחינה פיסית, 'אבלי' מבחינה נפשית, 'אול' מבחינה רוחנית. משורש אול נגזר גם אויל, השגת האויל היא מטושטשת והיא לוקה בחוסר בהירות, עכ"ל. ועיין עוד בדבריו (חיי שרה, כד, ה) וז"ל, ביחס לאור הגשמי, אפל. אור הרוחני, אול. או ביחס לשמחת הלב, אבל, עכ"ל. ועי"ש (וישב, לז, לב).

חסד

ח"ו"ג, ב' ידים. וכתוב (דברים, כח, כט) והיית ממשש בצהרים כאשר ימשש העור באפלה. מישוש בידים. וכתוב (שמות, י, כד) ויט משה את ידו על השמים ויהי חשך אפלה. ואמרו חז"ל (תנ-

חומא, בא, ב) מהיכן היה אותו חשך (והיינו מהיכן המשיך משה "בידו" את החשך) ר' יהודה אומר מחשך של מעלה, שנאמר ישת חשך סתרו סביבותיו סכתו (והיינו חשך דייקא), ר' נחמיה אומר מחשך של גיהנם, שנאמר ארץ עיפתי כמו אפל צלמות ולא סדרים ותפע כמו אפל (והיינו אפל דייקא, ודו"ק). ועיין זוה"ק (פקודי, רסו, ע"ב) היכל שיתתאה (בגיהנם), וכו', ארבע פתחים אית להיכלא דא, חד אקרי מות, וחד אקרי רע, וחד אקרי צל-מות, וחד אקרי אפל.

ולהיפך, אמרו (ברכות, ה, ע"ב) ר' אלעזר חלש, על לגביה ר' יוחנן, חזי' דהוה גני בבית אפל, גליי' לדרעי' ונפל נהורא.

גבורה

צהרים, חמה בתוקף גבורתה, זמן תפילת מנחה, שתיקן יצחק. וכתוב (דברים, כח, כט) והיית ממשש בצהרים כאשר ימשש העור באפלה. ובתיקון כתיב (ישעיה, נח, י) וזרח בחשך אורך, ואפלתך כצהרים. ועיין מאורות נתן (מערכת אות אל"ף, קט) וז"ל, אפלה, הוא סוד שם אלקים, בחילופו במוכ"ן, גימט' אפלה, עכ"ל.

תפארת

רחמים. ועיין מלבי"ם (ישעיה, יג, ט) וז"ל, מתחיל לצייר איכות היום בעצמו, ומדמהו בחזיונו כאכזרי הטורף בלי רחמים כיום אפל מחותל בצלמות ולא סדרים, עכ"ל.

ועיין פרדס (ערכי הכינוים, פ"א) וז"ל, אפלה, כינוי לדין המתקרב אל הרחמים, והוא צד הרחמים המתקרב לדין, עכ"ל.

נצח

נו"ה, תרי רגליו, הליכה. וכתוב (ישעיה, נט, ט) נקוה לאור והנה חשך לנגהות באפלות נהלך. וכתוב (ירמיה, כג, יב) לכן יהיה דרכם להם כחלקקות באפלה ידחו ונפלו בה. וכתוב (תהלים, צא, ו) מדבר באפל יהלך. וכתוב (משלי, ד, יט) דרך רשעים כא-פלה לא ידעו במה יכשלו. ובחשך מצרים כתיב (יואל, ב, ב) חשך ואפלה, ושם כתוב (שמות, י, כג) ולא קמו איש מתחתיו שלשת ימים אחרים, שהעומד אינו יכול לישוב, והיושב אינו יכול לעמוד.

הוד

כורעים ב"מודים", שפלות. ולכך לשון רבותינו פעמים אפל ושפל (רש"י, סנהדרין, צב, ע"א), א-פל, ש-פל. ואמרו (תענית, כג, ע"א) דור שהיה אפל הארת בתפלתך, כי השפילו ותאמר גוה דור שהיה שפל הגבהתו. ומדוקדק לשון רש"י שם בסנהדרין, קבל שפל, בחינת נוק', איהי בהוד. ועיין מהר"ל (סנהדרין) וז"ל, בית אפל אין פותחים לו חלונות לראות את נגעו, שאפילו יש בו נגע כיון שאינו נראה לעין "לשפלות" הבית אין כאן פגעים ונגעים מתנגדים לו כאשר הוא פחות ושפל, עכ"ל. וזהו הוד, אין לו מתנגדים.

ועוד. איהו בנצח, גלוי. איהי בהוד, נסתר. ועיין מאירי (סנהדרין, יד, ע"א) וז"ל, אפל, ר"ל, צנוע ונסתר כדרך העומד בחשך שאינו נראה כל כך.

יסוד

עשרת השבטים שנאבדו שורשם ב' טיפין שנאבדו אצל יוסף. ואמרו (סנהדרין, קי, ע"ב) עשרת השבטים אינן עתידין לחזור, וכו', דברי ר"ע, ר' אליעזר אומר, כיום הזה, מה היום מאפיל ומאיר, כך עשרת השבטים שאפילה להן, כך עתידה להאיר להם.

מלכות

בחינת קרן, קרן אפל. עיין תענית, כב, ע"ב.

ועוד. סוד ירח. ועיין רד"ק (תהלים, פט, לח) וז"ל, כירח יכון עולם, כמו הירח שפעמים אפל ופעמים מאיר, כך יהיו זרעו, כשיהיו טור בים יהיו מאירים, כשיהיו רעים יהיו אפלים. ומכל וכל לא תפסוק המלכות, כמו שהירח לא יפסוק בין אפל ובין מאיר, יהיה נכון לעולם לא יפסוק, עכ"ל.

ועיין קהלת יעקב (ערך אפל) וז"ל, רומז על מלכות דלית לה נהורא מגרמא. אפל ר"ת אוגדת פתחא לבעלה, עיי"ש.

נפש

עיין מלבי"ם (תהלים, עב, יז) וז"ל, כמו שהשמש סובב ומאיר ומ- סיר חשך הגשמי, כן שמו יסבב ויאיר ויסיר אפל הנפשות, עכ"ל. ועיין של"ה, מסכת סוכה, נר מצוה, ועוד.

רוח

אפל, היפך אור. ושורש האור באויר, כנודע. אויר, אור-י. וכאשר יש נפילה בשורש האור, באויר, נעשה לתתא לא רק חשך, היפך אור חשך, אלא נעשה אפלה. היפך אויר, אפלה.

נשמה

עיין מלבי"ם (נשא, ו, כד) וז"ל, שהנשמה העליונה שהיא מעולם האורה, הנשמה פה בבית אפל ואין נוגה לו, שהוא חשכת החומר, ומבקשים שיגול החשך ויאיר לה באור רוחני, עכ"ל.

חיה

עיין רש"י (סנהדרין, יד, ע"א) וז"ל, הוי קבל, שפל. וקיים, ותחיה, עכ"ל. וכן עיין עוד בדבריו שם (צב, ע"א) וז"ל, הוי קבל, הוי עניו ותחיה. קבל לשון אפל, עשה עצמך אפל ושפל, עכ"ל. ועיין פרשת דרכים (דרוש טז). ועיין שומר אמונים (דרוש האמונה, פ"ד) וז"ל, וכתוב הנה עפלה לא ישרה נפשו בו וצדיק באמונתו "יחיה". והנה הפירוש של עופלה היא לשון אפל, כי יראה לפנינו גודל החושך והאופל שיצמח בעולם באחרית ימי הגלות קודם ביאת משיח, עכ"ל.

וג"כ כתיב וצדיק באמונתו יחיה. בחינת ואמונתך בלילות.

יחידה

באור יש צירוף, לעומת כך בחשך ואפלה, כל אחד לעצמו, יחיד.

■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה

אחי בעסיא", היינו נבדלים זה מזה אף הם, ודו"ק.

וכן העולם נחלק לשנים, קודם המבול, ואחר המבול, ומכאן ואילך נקראים "בני נח". והם נולדו מבניו של נח, שהם עצמם כתיב בהם ויהי נח בן "חמש מאות" שנה ויולד נח את שם את חם ואת יפת, והבן. ומכאן ואילך נתקיים העולם מכח ברית, שאמר הקב"ה את קשתי נתתי בענן וגו'. קשת, ש-קת. אולם החלק שנחרב הוא בבחינת קרחת, רח-קת.

ומכאן ואילך התחיל עולם התיקון (ויתר ע"כ בימי אברהם), תיקון, ינ-תק. ואזי נקבעו התקופות. כמ"ש אחר המבול, זרע וקציר וקור וחום וקיץ וחורף לא ישבותו. תקופה, תק-ופה. ומה שקודם לכן היה בחינת עתק כנ"ל, שע"י המבול הכל נעתק ממקומו, ונעשה שם כמקום של ים, שבו דגים, שיש בחלקם קשקשת, קת-קשש.

ועתה בתיקון נתהפך אותיות עתק לאותיות תקע, קביעות מקום, כמ"ש ויעקב תקע את אהלו, וכדו'. כי המים אין בהם קביעות, אלא רק ביבשה. ועי"ז מה שתחלה היה בחינת ת"ק הבדלה כנ"ל, נעשה עתה חיבור, בחינת תשוקה, תק-שוה, היפך הבדלה, ונעשה שווה לו. ויתר על כן נעשה חיבור, בחינת קטרת, טר-קת. וזהו התחיל אצל אברהם שנשא את "קטורה". והוא היה האדם הגדול בענקים, בחינת הולך בקומה זקופה, כמ"ש ואולך אתכם קוממיות, קת-וממיו.

ערכים נוספים שבהם מופיע צירוף תשוקה, קהת, קוממיות, עתק, נתק, תקן, תקופה, קשקשת, אתיק, קרת, מתקה, קלחת, בקעת, קרחת, תקע, קשת, רתיקות, שקת, תקוע, תקף, דלקת, מעתיק, מקבת, קטרת, קאת, קדחת, קהלת, קצת, קסת, רתוק, רקות, תקוה, אלתקה, אלתקן, ברקת, תמרקים, קסת, יקתאל, מתוק, עתיק, יקהת, עקלתון, תקף, משקלת, יקותיאל, קאת, מקלעת, מרקחת, מתלקחת, קנת, עקרת, עקת, רקת, שקערורת, קהלת, לקראת, קסת, קלחת, תרהקה, רתק. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה

שיעורי מורינו הרב שליט"א מופיעים ב"קול הלשון"
ישראל 073.295.1245 | USA 718.521.5231

היא הארה דלעת"ל, ואמנם מאירה השתא מעין הארה זו, והוא בסוד הל"מ כנ"ל בשער מוחין דצלם. והוא עומק מש"כ הש"ש לעיין בשה"כ דרוש ג' דק"ש ששם מתבאר שפנימיות עתיק היא שלימות הארת המוחין של הז"א.

עוד צריך לפרש ענין מוחין דז"א וזה הדרוש הוא עיקר להבין ענין דת-בונה מה ענינה וענין כל בחי' הצלם דז"א וזה שורש לכל הדרושים: והיינו כי עיקר הגדלות של ז"א הוא ממה שמקבל מלעילא הארה מהנה"י החד-שים של התבונה והיינו הארת הל"מ, והתבאר לעיל שהארת הנה"י החד-שים מהתבונה היא הארה גבוהה יותר מהנה"י הישנים שנכנסו לתוכו בסוד מוחין-חב"ד, וכן היא הארה גבוהה מן הארת הכתר משליש תחתון דת"ת שהיא בסוד השראה, והיינו כי הארת הנה"י החדשים היא הארת הל"מ ששורשה מהארכת הכלים דבינה דאימא כנ"ל בשער מוחין דצלם.

הנה מוחין אלו הם נמשכים מבחי' טפה שנותן אבא באמא בעת זוגם זה בזה: כלומר יש את הכלים ויש את האורות, הכלים הם נה"י דתבונה שנעשו כלים דחב"ד דז"א, וזה אינו שייך למהלכי הזוג. והכא מיירי באורות שבהם דייקא. דהרי הנה"י הישנים דתבונה נתרוקנו ועלו האורות ונכללו בחג"ת דתבונה, ואז נמשכו אורות חדשים מזוג או"א לצורך ז"א להיות אורות לכלים שהם החב"ד שנכנסו לתוכו.

ומבשרי אחזה אלו"ה, כי כמו שמטיפת זכר נוצר ולד שלם בכל איברי כן טפה זו אע"פ שאנו קורין אותה מוחין דז"א, עם כל זה הם פרצוף א' שלם, שם מקומם שהוא בראש ז"א: כלומר סוד הטפה היא שכוללת הכל בתוכה, כי בבחי' חיצונית היא נראית רק טפה אך בפנימיות מצטייר בה כל צורת אדם.⁵ והיינו שאמנם ביחס לז"א שהוא ו"ק שנעשה לו תוספת מוחין ג"ר היא בחי' מוחין, אך ביחס לעצמה היא צורת אדם שלם. והיינו כי המוחין הללו באו מטפה דאבא שיש בה צורת אדם שלם, ומסיבה זו היא מולידה אדם שלם, ולכן גם ביחס שהיא מוחין דז"א יש בה יחס של צורת אדם שלם לעצמה, והוא בסוד 'אשר יצר את האדם בחכמה', והוא כמעט מקרא מלא שיש בטפה שהיא מוחין-חכמה צורת אדם שלם, ודו"ק. והוא עומק דברי הרב כאן. והוא עומק המדרגה ש'אורייתא' היא צורת אדם,⁶ כי המוחין הללו יש בהם צורת אדם שלם.

והיינו מה שיש בכלל יש בפרט, ובעומק בחי' זו אינה רק בבחי' המוחין, אלא בכל דבר בבריאה יש בו צורת אדם שלם, אולם הוא בנעלמות. והוא שורש כל הבריאה כולה, כלומר, כח הפועל בנפעל הוא כח צורת אדם שלם שיש בכל פרט בבריאה.

גם יש בחי' ב' כי הם ג"כ מתפשטים אחר כך בכל איברי הגוף דזו"ן, כי הרי טפה זו כלולה מזוג זכר ונקבה הוא כמו שנתבאר לכן היא כלולה משניהן ומתפשטין בז"א ונוקבא כמ"ש: והיינו כי תחלה הארת המוחין היא רק בראש, וחידד הרב שגנוז בטפה זו כל צורת אדם, ואח"כ המוחין מתפ-שטין בכל איברי הגוף בכל הו"ק כולו, ויתבאר בסוגיות להלן פרטות ההת-פשטות המוחין בערך שהם מתפשטים בחג"ת ובערך שמתפשטים בנה"י. ומ"מ ההתפשטות היא בכל האדם כולו, בכל הז"א, והוא מחמת שיסוד הטפה יש צורת אדם שלם, כלומר, זה גופא גורם שהיא מתפשטת בכל האדם. והיינו כי מעיקרא הרב כתב שמה שהיא במוחין לבד היינו שיש בה גם צורת אדם לעצמה אך הוא בנעלמות, והשתא מבאר שמה שהיא מת-פשטת בפועל בכל הו"ק הוא מיסוד מה שהיא ביסודה צורת אדם, ודו"ק.

ויתר על כן כותב הרב, שהמוחין מתפשטים לא רק בז"א אלא גם בנר-קבא, והוא בסוד 'זכר ונקבה בראם ויקרא שמם 'אדם', והיינו צורת אדם שלם, שצורת 'אדם שלם' היא כאשר יש בה זכר ונקבה בבת אחת, ודו"ק.

5 ויבואר להלן עומק נוסף.
6 כנ"ל, בבחי' השגת התורה לפני הקלוקל.

כבר נתבאר לעיל כי המוחין דעיבור דז"א היה מזוג או"א בכלים החי-צונים, והמוחין שלו אז נמשכו מהאורות הנקראים נפש אשר להם, ומוחין דיניקה הם מכלים האמצעים ומהאורות הנקראים רוח. ועתה בגדלות חוזרין או"א להזדווג בבחי' כלים פנימים שלהם עם האורות אשר שם הנקרא נשמה ומולידין מוחין דגדלות דז"א והם נשמה אליו גם כן: והיינו שמדין העיבור הזווג הוא בכלים החיצונים והוא מדרגת נפש, ומדין היניקה הוא בכלים האמצעים שהוא מדרגת רוח, ובגדלות הוא בכלים הפנימים והוא מדרגת נשמה. וכפי הערך של הזוג שלהם כך הוא ערך השפע שמש-פיעים לו את הג' מדרגות, בעיבור-נפש, ביניקה-רוח, ובמוחין-נשמה.

ונקרא צלם נשמת ז"א: כלומר ז"א מצד עצמו הוא ו"ק, ובעומק יותר הוא תג"ת כפי שהתבאר בהרחבה לעיל, אמנם בגדלות מתוסף לו ג"ר שהוא סוד הצלם שהוא נשמת הו"ק, כלומר ו"ק הוא רק נפש ורוח, והג"ר הוא הנשמה שלו.

בלשון אחרת והיינו הך, המוחין המתווספים הם בחי' נשמה לו"ק, והיינו שהדעת מתפשטת בתוך הו"ק ונעשית נשמת ו"ק בתוכו. והיינו שיש את מה שמתווסף לו ג"ר בסוד הקומה שהם מעליו, שנעשה לו 'ראש' גמור, ויש מה שמתווסף בו הדעת שנכנס בתוכו בסוד נשמה, ודו"ק.

ואלו הם המוחין האמיתיים הנמשכין מפנימית או"א אחר שנתבאר כל פרטי בחי' צלם (עניינה וענין כל בחי' הצלם) דז"א דעיבור יניקה ומוחין: עיין בש"ש שהביא מה שהקשה השד"ח שפנימיות או"א אין נמשך עד ביאת המשיח, ואיך כתב הרב כאן שהמוחין נמשכין מפנימיות או"א.

אולם מתיישב לפי מה שדקדק הרב בלשונו לומר המוחין 'האמיתיים', כלומר לפי מה שהתבאר לעיל¹ שיש ב' תפיסות של גדלות אצל ז"א, הת-פיסה התחתונה היינו שהוא ו"ק שמתוסף לו ג"ר כלומר שנעשה לו ג"ר דו"ק בסוד תוספת, ולעולם הוא נשאר במדרגת ו"ק שיש בו תוספת של ג"ר, והוא בסוד יוסף בחי' שם מ"ה החדש, מצח-יסוד-יוסף, ולכן בערך הזה המוחין חוזרין ומסתלקין. לעומת כך המדרגה העליונה של הצלם דז"א, שהיא מהארת א"א שהוא י"ס², מאירה אליו, ועי"ז הוא הופך להיות מעין א"א ונעשה י"ס שלמים³. והצלם העליון הם המוחין הנקראים 'המוחין האמיתיים' בסוד פנימיות או"א⁴, כי המוחין שמגיעים בסוד ג"ר דו"ק אינן מוחין האמיתיים אלא הם מוחין בסוד תוספת, ובעומק הם ההגדלה של הו"ק שנעשים י"ס, והתבאר לעיל כל סדר ההגדלה של הו"ק הן מלעילא לתתא והן מתתא לעילא.

ואמת הוא שהמוחין האמיתיים אינן נמשכין אלא עד ביאת המשיח, כי היא הארה דלעת"ל, והם נעשים מפנימיות או"א. אלא שסדר המדרגות הוא שהז"א הוא תלת ונעשה לו הגדלה לו"ק ואח"כ נעשה הגדלה בסוד ג"ר דו"ק, ואח"כ הארת א"א לבד בסוד ט"ס ואז ז"א נעשה מעין א"א שהוא ט"ס, ואח"כ נעשה לו 'הארה' מעין דלעת"ל שהיא הארה בבחי' הגדלת י"ס גמורים, בסוד הארת א"א שהוא י"ס יחד עם עתיק שהם ב' פרצופים ששניהם הם ספירת הכתר שהוא י"ס.

והיינו דהרב מיירי כאן בהארה של המוחין האמיתיים מפנימיות או"א, מצד ששורשם בעתיק ואריך יחד, שאז היא הארה של י"ס שלימים, ויסודה

- 1 בשער מוחין דצלם.
- 2 אמנם כמתבאר לעיל (ולהלן) א"א לבד הוא ט"ס אבל עתיק משלים אותו לי"ס.
- 3 בסמוך מתבאר שיש שלב קודם, שהיא הארת ט"ס מצד א"א והיינו כשמאיר לו א"א לבד (לא כשעתיק משלימו לי"ס) שאז הוא ט"ס ולכן מאיר לז"א הארת ט"ס ועי"ז נעשה הז"א מעין א"א בסוד ט"ס, ודו"ק.
- 4 ומתבאר בהרחבה להלן.

שתי מדרגות יש בחי' ממוצע, ועל כן נמצא שישו"ת הם ממוצע בין או"א לזו"ן, וביחס הזה הם נחלקים מאו"א.

והיינו שמהות בחי' הממוצע הוא שאין השתלשלות להדיא מאו"א לזו"ן, אלא ע"י ממוצע 'ביניהם' שהם ישו"ת. אמנם כ"ז הוא מצד מה שזו"ן משתלשלין לתתא מצד או"א, אבל תחלת כל דבר אינו מתחיל בהשתלשלותו לתתא, אלא מתחיל בסוד העיבור, שהוא התכללות של התחתון בעליון, בסוד 'עובר ירך אמו', ואח"כ נולד לתתא בסוד השתלשלות.

והיינו שבסוד העיבור הזו"ן נמצאים באו"א ממש ובפרטות באמא (אם כי בפרטות זו"ן בעיבור בתבונה, אולם שורשו בזווג שישו"ת נכ"ל לין בשעה זו באו"א, ונמצא שעיבור זו"ן חשיב באמא עצמה, ודו"ק), כלומר בשלב העיבור הזו"ן נכללים באו"א עצמן בנעלמות, כי אין תח"תן שלא היה כלול מתחלה בעליון, אלא שהוא בנעלמות. והיינו שהזווג דאו"א היינו שמוציא את הדבר מהכח לפועל בעליון עצמו, שאז זו"ן נכללין בהן בסוד העיבור, ולכן אין בחי' 'ממוצע', כי אז נכללין ישו"ת באו"א. ורק בשלב אח"כ שהוא בחי' הלידה שאז הוא בסוד ההשתלשלות לתתא, אז בהכרח הוא נעשה ע"י הממוצע בניהם שהם ישו"ת. והיינו כי כל מציאות של ישו"ת הוא כדי שזו"ן יתפשטו לתתא שהוא ההולדה של זו"ן ולכן נחלקים ישו"ת מאו"א, אמנם מצד מה שב-עיבור ז"א כלולין בנעלמות באו"א הוא סיבה שישו"ת יהיו נכללים באו"א מחמת שהם שורש לזו"ן, ולכן לצורך הזווג, וכן לצורך השפעת המוחין, ישו"ת נכללין באו"א ונעשים פרצוף אחד שלם, ודו"ק.

ובעומק היינו כי תכלית הירידה של זו"ן הוא לעלות חזרה ולהיכלל באו"א, ולכן תחילת יציאתם שהוא העיבור היא באופן שישו"ת שהם שורשם נכללין גם הם באו"א, בסוד 'עובר ירך אמו'.

נחדד, יש מדרגת 'עובר ירך אמו', ויש מדרגת 'ברא כרעא דאבוה', 'עובר ירך אמו' הוא רק בזמן שהוא 'כלול' באמו, כלומר 'עובר' דייקא, אבל לאחר יציאתו לחוץ אינו כבר בבחי' 'עובר' ירך אמו, משא"כ בחי' 'ברא כרעא דאבוה', לא שייך רק לזמן העיבור, אלא גם לאחר הלידה. לפ"ז נמצא שב' מדרגות הללו מונחים באו"א, והיינו שמדין אמא בסוד עיבור הוא בחי' עובר ירך אמו שהוא בחינת כללות התחתון בעליון, ומחמת כן נכללין ישו"ת באו"א. ומדין אבא הוא המשכת העליון לתתא בסוד השתלשלות.

והוא עומק הענין שהתחתון שנכלל בעליון בפרטות הוא דווקא באמא ולא באבא, כי היא סוד העיבור דייקא. כלומר, אמת שבכללות הם נכללין גם באבא, והוא מצד שהטפה מאבא תחילת מקום יציאתה מאבא הוא באותו מקום, אך בפרטות הוא נכלל באמא דייקא.

והיינו כי אמא היא בחי' המתתא לעילא, בסוד מ"ן, בסוד האש, ולכן היא השורש למה שהתחתון נכלל בעליון, בסוד העיבור. לעומת כך אבא שהוא בחי' המלעילא לתתא, בסוד מ"ד, סוד המים שיורדים ממקום גבוה למקום נמוך, שורש מה שחלק מן העליון יורד ומשתלשלת לתחתון, בסוד אבא יסד ברתא.

ולכן ביחס הזה 'עובר ירך אמו' היינו רק בזמן העיבור, לעומת ברא כרעא דאבוה הוא גם לאחר שיוצא לחוץ, בסוד ההשתלשלות מלעילא לתתא, והוא דווקא ע"י בחי' ממוצע, ע"י שנחלקים ישו"ת מאו"א, בסוד נה"י דישו"ת, בסוד 'כרעא דאבוה', ודו"ק.

ולפי זה נחדד לשון הרב "ובתבונה זו היא בית הרחם של כללות הפרצוף ושם מקום העיבור", כלומר מדין האמא בסוד 'עובר ירך אמו' הוא בחי' שהוא ברחם שהוא נה"י דישו"ת שאח"כ יורד לתתא,

והנה מוחין אלו יש להם ג' בחי' כמ"ש וכללותן נקרא צלם והוא הצלם ההולך עם האדם תמיד כנוצר בזוהר כמה פעמים. והנה נתבאר כי ג' בחי' הם באמא וכנגדן באבא, ונבאר אותן דאמא ומשם יתבאר של אבא: וב-כללות זה נקרא צלם הוי"ה ששורשו באבא, וצלם אלה"ם ששורשו באמא.

כי הנה בתחלה בינה העליונה והוא עד החזה [שלה] ותבונה היא מהחזה ולמטה ואלו השנים נקראים מ"ס: נבאר כאן בקצרה מה שכבר התבאר בהרחבה בע"ח. והוא כי בכללות, אבא הוא פרצוף גמור לעצמו ואמא היא פרצוף גמור לעצמה, אמנם הם נחלקים כ"א לשנים, והוא דומיא לספירת הכתר שנחלקה לע"י וא"א. והיינו שאבא נחלק לאבא ויש"ס, ואמא נחלקה לאמא ותבונה. והרב מבאר את החלוקה של אמא ותבונה, והוא בחי' א' של החלוקה, שאמא עד החזה ותבונה מהחזה ולמטה. ונקראים מ"ס כי הבינה היא ו' ספירות עד החזה שהם כח"ב חג"ת והוא הס', והתבונה היא המ' שהיא ד' ספירות שהם נה"ם.

מ"ס מצד התיקון, הם מ' וס' שבלוחות שהיו עומדים בנס. ומצד הקלקול הוא שרו של עשו שהוא הס"ם, בסוד זה לעומת זה עשה אלה"ם. מצד התיקון הוא נ"ס ומצד הקלקול הוא ס"ם².

והיינו כי מדרגה של בינה ותבונה הוא סוד הניסים מדרגת הח', ומדרגת הזו"ן הוא מדרגת הטבע בסוד הז', כנודע, כפי שהרחיב המהר"ל פעמ' רבות.

ואחר כך גם זו התבונה גם היא נחלקת לבי' והם תבונה ראשונה עד החזה שלה (בבחי' בינה ותבונה ראשונה), ותבונה ב' מהחזה של התבונה הזו למטה ונקרא תבונה ב' אשר נקרא שלישיית בערך בינה ראשונה, והם ג', בינה ותבונה, ותבונה דתבונה, וזו התבונה השנייה שהיא השלישיית כנ"ל היא הנעשית צלם ומוחין אל ז"א כמ"ש: כבר הוזכר לעיל שיש בינה וג' תבונות, וכאן מזכיר להדיא רק ב' תבונות, ועיין בש"ש שביאר שהתבונה הג' (שהיא רביעיית לבינה) רק הנה"י שלה נכנס בז"א והוא בחי' הצ', ונמצא שמה שנכנס בז"א הוא תבונה ד' בערך הבינה, והחב"ד והחג"ת שלה הם הל"ם שהם מקיפין.

ובהגדרה כוללת, עד מקום החזה הוא מקום הבינה, וממקום החזה ולמטה הוא מקום התבונה, והתבונה עצמה נחלקת לג' בחי', והם חב"ד חג"ת ונה"י, ואז החלק שנכנס להיות מוחין דז"א היא התבונה הג', שהיא רביעיית בערך הבינה, והיינו הנה"י שלה, ודו"ק.

וסוגיא זו רחבה ונזכיר כאן בקצרה שיש שני מיני חלוקות, יש חלוקה לג' שהם חב"ד-ג"ר, חג"ת ונה"י, ויש חלוקה לבי' שהם עד החזה³ ומהחזה ולמטה.

וידועים דברי הזוהר שתבונה הם אותיות בן ובת, והיינו כי הנה"י דתבונה הוא השורש לזו"ן שהם הבן והבת.

והנה בעת זווגם להוציא טפת צלם המוחין האלו הם נעשין כולם פרצוף א' ונמצא תבונה ראשונה שהיא הב' מהחזה ולמטה של כל הפרצוף בהיותו שלם, ובתבונה זו היא בית הרחם של כללות הפרצוף ושם מקום העיבור דצלם דמוחין [דז"א] כנ"ל: והיינו כפי שהוזכ"ל בדברי הע"ח שעל אף שמחלקים את הפרצופים של או"א לבי', דהיינו או"א וישו"ת, מ"מ לצורך הזווג, לצורך הולדת זו"ן, וכן לצורך השפעת מוחין, חוזרים הפרצופים העליונים ומתחברים יחד עם הפרצופים התחתונים להיות פרצוף אחד שלם.

ובטעם הדבר, היינו כי התפיסה שאו"א מתחלקים לבי' שהם או"א עלאין וישו"ת, היינו כי מאו"א יש תולדה שנקראת זו"ן, ובהכרח שבין

7 והזכרנו רק בקצרה אבל היא סוגיא רחבה.

8 והיינו או עד טבורא או טבורא דליבא כמתבאר במקומו.

בסוד 'כאשר ישא האומן את היונק'.

בדקות, 'עצם ההזרעה' הוא מצד האב מלעילא לתתא, 'העיבור' הוא כללות התחתון בעליון מתתא לעילא, 'הלידה' הוא מלעילא לתתא בסוד השתלשלות, היניקה הוא מתתא לעילא, ואח"כ המוחין הוא מלעילא לתתא בסוד האב שחייב ללמד בנו תורה. ואולם יש דוגמא הפוכה שמתגלה גם בבחי' המוחין מתתא לעילא ע"י שהבן חוזר ומלמד את אביו כמבואר שם בגמ'¹⁰ בסוד מתתא לעילא.

ומחדד הרב דקות נוספת, שמתגלה בחי' צלם כבר בתוך הרחם ולא רק כאשר הוא יוצא לחוץ, כלומר ששם בתוך התבונה הג' נק' ראת 'צלם' דז"א, והיינו כמו שהולד נמצא ברחם בבחי' צורת אדם, גם המוחין הם כבר בבחי' מוחין בתוך הרחם בסוד צורת אדם שלם. והיינו דאינו רק בבחי' טפה שיורדת לתתא שרק אז לתתא נעשה מוחין, אלא הוא בסוד מוחין כשעדיין התחתון במקום העליון בסוד ההתכללות.

נחמד הרי ישו"ת הם בחי' מוחין, כי הם חלק מאו"א שמהותם מוחין, כלומר הם ממוצע בין הג'ר-או"א לזו"ן-ז"ת, נמצא שבמדרגת העיבור שהז"א בתוך התבונה מתגלה מדרגה של מוחין, כי זה מהותם של ישו"ת שהם מוחין. ובעומק גם בחי' זו"ן שז"א הוא ו"ק והנוק' היא בסוד נקודה וא"כ אין בהם צורת אדם של מוחין מ"מ מתגלה בהן בעיבור בחי' מוחין. והוא מה שהעובר הוא באופן של ראשו בין ברכיו, דהיינו בחי' מוחין בסוד עיבור, כי הוא מכח מה שהוא כלול בעיבור בתבונה שהיא מהות של מוחין, ויתר על כן כאשר הוא בחי' מוחין דעיבור דאז זו"ן במדרגת מוחין, מדרגת אדם שמהותו מוחין¹¹, ודו"ק.

מוחין הוא בחי' צורת אדם, ויש בזה ב' הבחנות, והם ב' אופנים של השגת תורה, קודם הקלקול ואחר הקלקול, אחר הקלקול השגת התורה היא באופן של בחי' 'טיפין טיפין', כמו שהגר"א מביא כמה פע' ע"פ דברי הזוהר שכאשר משה הכה את הסלע יצאו טיפין טיפין, ואם הוא לא היה מכה את הסלע אלא מדבר אל הסלע אז היה יוצא 'מים רבים'. והיינו שאופן של טיפין טיפין היא מדרגה של יניקה.

ובעומק כפי שהתבאר לעיל יניקה היא מעין מדרגת עיבור, דהיינו שהוא כלול באם רק שהוא בחי' 'לבוש' שהוא מסביב לה, והיינו כי עיבור הוא בחי' טפה אחת ויניקה היא בחי' טיפין טיפין, לעומת כך מוחין הם בחי' 'מים רבים'.

ולענייננו כשיוצא בבת אחת הוא בחי' מוחין, וכשיוצא טיפין טיפין הוא בחי' יניקה. והוא מה שמתחדד כאן בדברי הרב שאל תאמר שהעובר נמצא שם במדרגה של טפה בחי' עיבור אלא הוא במדרגה של מוחין כי יש בו גילוי של צלם בבחי' צורת אדם, בחי' מוחין, והם בחי' מוחין דגדלות שהם בחי' מים רבים שהכל בבת אחת ולא בחי' מוחין דקטנות בחי' טפה או טיפין טיפין בסוד עיבור או יניקה. ובחי' מוחין בחי' מים

הוא בחי' אברהם שהוא בחי' מוחין בחי' צורת אדם שלם, אדם הגדול בענקים, ודו"ק.

■ המשך בע"ה בשבוע הבא מהשיעור השבועי בירושלים
בספר עץ חיים

אך השתא הוא בחי' פרצוף אחד עם או"א בסוד העיבור, ומדין אבא הוא בחי' נה"י דיסו"ת בחי' ממוצע שורש לזו"ן שנמשך לתתא בסוד השתלשלות בבחי' 'ברא כרעא דאבוה'.

בדקות יותר, יש ג' מדרגות עיבור יניקה ומוחין, 'עיבור' הוא מה שהתבאר השתא שהוא נכלל באם והוא במקום הנה"י שבה. 'יניקה' הוא עדיין בבחי' שנכלל באם, אולם לא 'בתוכה' אלא 'סביב לה' בסוד אור מקיף על אמא הסובב לה, בסוד עולל ויונק שנמצא על שדי אמו, והיינו שנכלל במקום החג"ת שבה. והוא כללות התחתון בעליון באופן של 'לבוש', מקיף סביבותיו. מדרגת 'המוחין', הוא כאשר הוא עולה למדרגת האב, וזהו השורש שהאב מחויב ללמדו תורה, והאם אינה מחויבת בזה.

נמצא שהעיבור והיניקה הם מדרגת האם, לעומת מדרגת המוחין הוא מדרגת האב. אולם בדקות מדרגת היניקה היא בחי' 'ממוצע' בין מדרגת האב למדרגת האם, והיינו כי עיקר מדרגת האם הוא עיבור שאז הוא כלול לגמרי בתוך האם, ומאיך עיקר מדרגת האב הוא המוחין שרק האב חייב ללמדו תורה, אולם מדרגת היניקה היא בחי' ממוצע, אולם ממוצע שנוטה יותר לאם, 'ממוצע' כי אינו בתוכה ממש, אך נוטה יותר לאם כי עדיין הוא בחי' נכלל סביבותיה, אך מ"מ כיון שמצד הנהגת הנס בבחי' 'מרדכי' שנעשה לו דדים והניק את אסתר, וכמו אותו מעשה בגמ' שבת שנאמרו ב' לשונות א' לשבח וא' לגנאי, בזה מתגלה שיש שייכות לאב למדרגת היניקה, ונמצא שמדרגת היניקה היא בחי' ממוצע בין האב לאם². לעומת כך מדרגת העיבור אינו שייך כלל למדרגת האב, והוא מה שאמר משה "אם אנכי הריתי את העם הזה וכו'", כלומר מדרגת 'הריון'-'עיבור' אינה שייכת כלל למדרגת הזכר, לעומת מדרגת היניקה בבחי' "כאשר ישא האמן את הינק" יש בה שייכות למדרגת האב מצד הנהגת הנס, ודו"ק.

ואמנם עיקר זו הטפה של הצלם נוצר מן חו"ב העליונים בהיותן מלובשים ונכללין בחכמה ותבונה הב', והנה צלם זו נוצר שם ברחם תבונה זו הב' שהיא תבונה א' כנ"ל: והיינו כפי שהתבאר, ששורש היצירה הוא כאשר התחתון נכלל בעליון, ולכן הוא בתבונה הב' שהיא תבונה הא' כי אז נכללים ישו"ת עם או"א להיות פרצוף אחד.

אולם יש כאן נקודת עומק נוספת, והיינו שגם בשעת יצירת הטפה והוא בזמן הזווג עצמו, שתחלת יצירת הטפה היא באב, הוא גם בבחי' שהתחתון נכלל בעליון, והוא מש"כ שנוצר בחו"ב העליונים, כלומר אמנם מה שנכלל התחתון בעליון הוא מדרגת האם כמתבאר לעיל במדרגת העיבור, אך גם ביצירת הטפה שהוא לכאורה מדרגת האב יש גם בחי' שהתחתון נכלל בעליון ואז ישו"ת נכללין באו"א להיות פרצוף אחד, כי הוא בחי' הזווג.

והיינו שבוה בא הרב לאפוקי בחי' של יצירת הטפה בלא זווג שלא היה מכריח התכללות התחתון בעליון, והוא בחי' 'התעברה באמב' טי', כלומר שהוא יצירת הטפה בלא גילוי של חיבור זכר ונק', והיינו שהיה יכול להיות עיבור זו"ן בלא גילוי שנכללים בעליון, ולכן מחדד הרב שגם בחי' יצירת הטפה הוא באופן שהתחתון נכלל בעליון, והוא מש"כ "מלובשים ונכללין" מולבשים' הוא בסוד יניקה ו'נכללין' הוא בסוד העיבור, ודו"ק. ובעת הלידה יוצא צלם זו מהרחם שלה ומת-לבש תוך תבונה השנייה שהיא הג' ושם נקראת צלם דז"א כמ"ש בע"ה: כלומר שאז בלידה מתגלה ההמשכה לתתא בסוד השתלשלות מלעילא לתתא, אולם מתגלה מיד מדרגת היניקה בסוד מתתא לעילא

10 קידושין לג: "איבעיא להו בנו והוא רבו מהו שיעמוד אביו מפניו".
11 ויבואר עוד להלן.

9 וכמו כל ממוצע שיש בו בדקות ב' חלקים, ודו"ק

איככה

מה איכה, איכה, נעשה איככה, שישנה הכפלה של הכ' וזה הופך להיות איככה.

זה נאמר בשיר השירים ובמגילת אסתר, בשיר השירים זה נאמר, כאשר "קול דודי דופק פתחי לי אחותי רעייתי יונתי תמתי" ומהצד השני, התשובה היא "פשטתי את כותנתי איככה אלבשנה רחצתי את רגלי איככה אטנפם".

ובמגילת אסתר, אסתר אומרת למלך אחשורוש: "איככה אוכל וראיתי ברעה אשר ימצא את עמי ואיככה אוכל וראיתי באבדן מולדתי". אלו הם שני המקומות שנאמר בהם "איככה", ובכל אחד מהם הוא נאמר ב' פעמים, הלשון של ההכפלה של ה"איככה" ההכפלה של הכ'.

כח הכיסוי שב"איכה" "איככה"

כשזה נאמר בשיר השירים, אזי, תולדת הדבר הוא "דודי חמק עבר" הלך לו, מה שאצל אדם הראשון, הקדוש ברוך הוא אמר לאדם הראשון "איכה", ואז משיב אדם הראשון "את קולך שמעתי בתוך הגן ואירא ואחבא", ההיפך של הדבר מתגלה בשיר השירים - "דודי חמק עבר" הלך לו, ה"דודי" נעלם, זה מקום ההסתרה של ה"דודי".

ולהבין את שרשי הדברים, ההכפלה של אותיות בלשון הקודש, כמו שכתבו הראשונים כידוע, זהו כאשר באים להדגיש דבר, שמכפילים את האות. ב"איכה", השורש של הדבר הוא ה"אך", כ"א יום הללו שאנחנו נמצאים בהם - ג' שבועות, הכ"א הללו זה האך, מגילת איכה מתחילה בא' - כ' שהוא לשון אך לשון של הכאה בכ"א יום הללו, ובעומק זה אך - י-ה, שמו יתברך, שמסתתר ונעלם, "כי יד על כס י-ה". זה ה"כס י-ה", כיסוי לי-ה.

כח המדמה שבכ'

ב"את קולך שמעתי בתוך הגן ואירא ואחבא" זה מהצד של האדם, ומצידו יתברך שמו, "דודי חמק עבר" הלך לו, נעשה מציאות של הסתר, זה ה"כס י-ה", נעשה ההסתרה, זהו ה"איכה".

ובעומק יותר, זהו ירידה ממדרגת הא'

למדרגה של הכ', וכפי שחודד לעיל, הכ' זה הכח של המדמה, "זה כזה", זהו ה"כה" שב"איכה" - אי-כה, "זה כזה", זהו ההסתרה, ההעלם הכיסוי.

וא"כ, עיקר הימים האלה שבין י"ז בתמוז ל- תשעה באב, הוא כ' ימים, כלומר, זה הכח של הכ', שם נמצא הכ' "בין המיצרים", הימים שהם "בין המיצרים" הם כ' יום, בין המיצר של י"ז בתמוז למיצר של תשעה באב ישנם כ' יום, כלומר, שהמהות של המיצר הוא מיצר בעצם הכ' עצמה, שם נמצא עומק המיצר, זה נקרא "בין המיצרים", ע"ז חל ה"מיצרים", המיצרים נמצאים באופן שהדבר נמצא ביניהם, אבל בעומק, הם חלים על מה שנמצא ביניהם, שזה האות כ', העשרים יום הללו.

כח ההיפוך שבכף

יתר על כן, האות כ' כידוע כ"ף במילוי, ובכף ידו של אדם, מה שהיא נקראת כף מלשון שהכף מתהפכת, זה טבע האדם, שכאשר הוא רוצה לצייר צורה של התהפכות, הוא מתאר אותה בכף ידו, כף יד, הוא האבר באדם שנעשה בו התהפכות, ועל שם כן הוא נקרא כף מלשון כף הפך, מתהפך, וכן ע"ז הדרך, והשורש הוא כ' ופ', אותיות המילוי של האות כ'.

כח "ונהפוך הוא" דפורים וכח "ונהפוך הוא" דתשעה באב

וא"כ, בכף ידו של האדם, נתגלה מציאות ההפכים, מציאות הדבר המתהפך, ובערכין דידן השתא, יש כח ה"ונהפוך הוא" שמתגלה בפורים, ויש כח "ונהפוך הוא" שמתגלה בימים האלה בכלל, ובתשעה באב בפרט.

בפורים, סדר הדבר היה, מעיקרא "והעיר שושן נבוכה", אבל לאחר שנעשה "ונהפוך הוא", "והעיר שושן צהלה ושמחה", נתהפך הדבר מ"נבוכה" למציאות של "צהלה ושמחה", "נבוכה" זהו מלשון בכי, זה הכ"ב יום הללו, הכ' ימים עם שבעה עשר בתמוז ועם תשעה באב, שזה הכ"ב, זה היה מעיקרא, המציאות של "נבוכה", אבל לאחר מכן נתהפך ל"והעיר שושן צהלה ושמחה", נתהפך מה"נבוכה", מהכ"ב של הבכי, ל"נגילה ושמחה בך" שנעשה המציאות של ההפיכות של הדבר.

אבל, מכנגד במציאות הימים האלה, "נהפך לאבל מחולנו", מתהפך מהמחול, מהמציאות של שמחה, למציאות של אבל, והרי בימים

הללו נאסרו ריקודים ומחולות, זהו "נהפך לאבל מחולנו", זה גדר מציאות הימים האלה. כלומר יש כאן דבר והיפוכו, בפורים מתגלה ההיפך מ"העיר שושן נבוכה" לצד ההפוך של הדבר, "והעיר שושן צהלה ושמחה", ובימים האלה מתגלה הצד ההפוך הגמור, "נהפך לאבל מחולנו".

תשעה באב -

הגבלה ב"ונהפוך הוא" דפורים

אבל, להבין, כפשוטם של דברים, אלו הם שתי הפכים נפרדים, פורים, היפך של צד אחד, ותשעה באב, היפך של צד שני, דבר והיפוכו, אבל בעומק הדק יותר, המציאות של תשעה באב, מגביל את ההפיכה שמתגלה בפורים, שההפיכה של פורים לא תהיה הפיכה שלימה.

והדוגמא הבהירה והשורשית, זהו המקום שהוזכר במגילת אסתר הלשון של "איככה", "איככה אוכל וראיתי ברעה אשר ימצא את עמי ואיככה אוכל וראיתי באבדן מולדתי", שמה ההכפלה של הכ', כלומר, שתי הפכים, ב' פעמים כ', הם ב' הפכים, ולכאן, בפורים זה צד אחד של היפך, ובימים האלה זה צד שני של היפך. אבל בדקות, הרי כשאסתר אמרה את זה לאחשורוש, זה היה בסעודה, אחשורוש, המן ואסתר, שאחשורוש הרי מזמין את אסתר לסעודה, ושם בסעודה הוא אומר לה, "מה שאלתך ומה בקשתך, עד חצי המלכות ותעשי", וכמו שאומרים חז"ל כידוע עד מאד, שמביא רש"י שם על אתר, מהו "עד חצי המלכות", ולא דבר שחוצץ את המלכות, ומאי נינהו - בנין בית המקדש.

וגדר הדבר להמתבאר, זה לא שנאמר כאן פרט מסויים שדבר שחוצץ את המלכות, שזה הבנין בית המקדש, את זה אחשורוש לא יתן לעשות, אלא עומק גדרו של דבר, שהמציאות של חורבן הבית מגביל את השמחה של פורים, עד כמה שהיה שמחה שלימה, א"כ, אור הפורים היה עוקר את מציאות התשעה באב וכמו שהתגלה היפך ה"והעיר שושן נבוכה", כן, במקום "בכה תבכה בלילה", היה מתגלה באופן השלם של "העיר שושן צהלה ושמחה", והשמחה הזו היתה מתפשטת ועוקרת את הכל, את כל מציאות האבילות, את כל מציאות הבכי.

אבל כיון שבסעודה הזו נעשה המציאות של הצלה, וא"כ כשנאמר ביסוד ההצלה של פורים, בסעודה הזו, "עד חצי המלכות",

את הדבר, בסעודה המפסקת בערב תשעה באב מתגלה, שהכח של הסעודה יונקת מ"עד חצי המלכות" - "ולא דבר שחוצץ את המלכות", שזה היה חסר באותה סעודה, הסעודה המפסקת שייכת לאותו חצי שהיה חסר בסעודה שם, שיש לה כח להיפוך את הדבר. זהו הכח של ההפיכות שמתגלה שהיא מצטמצמת בימי התשעה באב.

כח ההיפוך דת"ב

ולפי"ז, בהבנה בהירה מאד, הכח של ההתהפכות שמתגלה בתשעה באב, של "נהפך לאבל מחולנו", ההתהפכות הזו, היא מושרשת באותו כ"ף כמו שנתבאר, באותם עשרים ימים, מדריגת הכ', ה"איככה אוכל וראיתי באבדן עמי, איככה אוכל וראיתי באבדן מולדתי", אלא ששם נתקן הדבר, שנעשה ההצלה, אבל בימים האלה שנחרב הבית, א"כ, לא חל אותו כח של הפיכות שנתבאר, שנתהפך לטובה, אלא דייקא, נתהפך הצד ההפוך של הדבר, "נהפך לאבל מחולנו", והרי שכל המהות של הימים האלה, זה כח ההפיכות של הדבר, שמתגלה בו צד שאיננו מתוקן, שמגביל את השמחה.

וזהו גדר הדבר של "החמשה עיניים" שנאסרו בו ביום, בתשעה באב, שאחד מהם הוא ה"בין איש לאשתו", וצריך להפוך את המטה, "כופה את המיטה", כלומר זה לא רק היכ"ת בעלמא אלא מתגלה בעומק ששורש נקודת החיבור, חל בה אופן שהדבר מתהפך, וההפיכות הזו, היא עומק האבילות של הימים האלה, חוזרים ומדגישים ההפיכות הזו, זה העומק של הדברים האלה, של כל מנהגי האבילות שאנחנו נוהגים, יסוד האבילות שחלה בימים האלה, היא מציאות של "הפוך", זה המציאות של הדבר.

תפיסת "גלגל חוזר בעולם"

כשנבטא א"כ, את ההגדרה האחרונה בבהירות, ה-עשרים יום, הכ"א יום, בחינת ההפיכות שמתגלה בימים האלה, גדר האבילות בעומק היא, שכל דבר מתהפך, ולא מהצד של התיקון שלו, אלא מהצד של הקלקול, "נהפך לאבל מחולנו", מכח מדריגת האבילות, כל דבר ודבר שיש בבריאה הוא יוצר לו מציאות של התהפכות, וניתן מעט חידוד, לבטאות את הדבר אבל זה גדר האבילות.

הגמ' אומרת בפ"ק דב"ד, שמאכל של אבלים הוא ביצה מגולגלת, וטעם אחד שאומרת

ושמחה", ואמנם היה כאן "עד חצי המלכות ותעש" - "ולא דבר החוצץ את המלכות, ומאי ניהו, בית המקדש" זהו באבילות השורשית, אבל אבילות הפרטית של כל אבל, "תנו שכר לאובד ויין למרי נפש", ומתגלה מציאות של שתיית יין בבית אבלים, כלומר, שהאור, הכח של השמחה הזו שמתגלה מכח היין בימי הפורים, מתפשטת למציאות האבילות של כל אבילות פרטית, זהו "תנו שכר לאובד ויין למרי נפש".

הפקעת יין באבילות דת"ב לעומת משה' היין דפורים

אבל לעומת כך, בימים האלה "תשעת הימים" "שבוע שחל בו", ובסעודה המפסקת, שם דייקא, יש הפקעה מאותו מציאות של "יין ישמח לבב אנוש", נעשה מציאות של צמצום, הצמצום של הדבר, שהוא אינו מתגלה באופן השלם.

אבל כפי שחודד. הצמצום הוא עד כדי כך, יותר מצמצום מכל אבילות, מה שהותר באבילות אחרת [יש דברים הפוכים כמובן, אבל בערכין דידן השתא] שבאבילות אחרת הותר יין, נאסר באבילות של החורבן, שזהו מאותו כח שנאמר בסעודה "עד חצי המלכות ותעש", "ולא דבר החוצץ את המלכות, ומאי ניהו בנין ביהמ"ק", שבית המקדש מגביל את הסעודה.

ובדקות ההגדרה, החצי שנעשה הוא השתיה שמועילה לכל אבילות, והחצי שלא נעשה, הוא אותו חצי ששייך לבנין בית המקדש, והוא החלק הזה שאין בו מציאות של שתיית יין.

ולפי"ז בעומק, תשעה באב יש בו מציאות של צום, אבל קודם לתשעה באב, יש "סעודה המפסקת", סעודה שמפסיקה בין זמן היתר האכילה, למה שאחריו, תחילת הצום, זהו "מפסקת", הפסקה של דבר, איפה העומק של אותה סעודה המפסקת? הרי הסעודה הזו, היא לא רק סעודה מפסקת מצד אכילה כפשוטו, אלא יש בה גם מנהגי אבילות מיוחדים, כמו שמובא בשו"ע ובפוסקים, דייקא בסעודה המפסקת, לאכול אפר, לא לאכול באופן שיש זימון, וכן ע"ז הדרך.

העומק של הסעודה המפסקת הזו, היא ההיפך הגמור של הסעודה - המשתה, שהגיע מכחו נס ההצלה של ימי הפורים, מה שבימי הפורים מתגלה, שמכח המשתה, נתהפך מ"העיר שושן נבוכה" ל"העיר שושן צהלה ושמחה", וזה מכח המשתה שהפך

דבר החוצץ את המלכות ומאי ניהו בנין בית המקדש, כלומר, מה שיש את חורבנו של הבית, את העדר הבנין בית המקדש, מונע מהסעודה שיתגלה בה התוקף השלם של המציאות של "והעיר שושן צהלה ושמחה" באופן השלם שלה.

זה העומק של שתי ההפכים של הכ' הללו, זה לא רק שני צדדים של הפכים, שבמקום "העיר שושן נבוכה", נעשה ה"צהלה ושמחה", ובימים האלה זה "היפך" הפוך, של "נהפך לאבל מחולנו", אלא ה"נהפך לאבל מחולנו" מצמצם את ההיפך של "העיר שושן נבוכה" שמתהפך למציאות של "והעיר שושן צהלה ושמחה" והרי, שהגדר של התשעה באב בפרט, וכל הימים האלה בכלל, שהם מעכבים את השלימות של ההארה שיתהפך הדבר ל"צהלה ושמחה", באופן השלם שלו.

היין בבית אבלים - מכח היין דפורים

אבל יתר על כן, להבין ברור - הרי בכל אבל יש גדרי אבילות, שלושה לבכי, דיני אבילות של שבעה, של שלושים, של י"ב חודש, כל סדר אבילות שישנו, אבל, דייקא בזמן האבילות עצמה, כמו שמסודר בגמ' בכתובות, יש יין בבית האבלים, "תנו שכר לאובד ויין למרי נפש", יש את הכוסות שהיו שותים בבית אבלים, כמו שמונה שם הגמ' את סדר הכוסות.

נמצא שבכל אבילות, אין אבילות גמורה, מדוע אין אבילות גמורה? כי הרי "יין ישמח לבב אנוש", "תנו שכר לאובד ויין למרי נפש", וא"כ, כשיש יין בבית אבלים, כלומר, הוא בא לגלות את המציאות שהאבילות היא איננה אבילות שלמה, ואיפה העומק שבכל בית אבלים יש מציאות של יין? וכפשוטו, זה גבול באבילות, אמת הדבר. אבל בדקות יותר, להתבאר השתא, התרי בפורים, סדר הדבר היה שנתהפך מה"עיר שושן נבוכה" כפי מציאות של "והעיר שושן צהלה ושמחה", זה היה באופן של משתה, "יבוא המלך והמן היום אל המשתה", "למחר אל המשתה", כלומר, מכח היין נעשה מציאות ההתהפכות הזו, ועל ידי כן מתגלה שכל אבילות היא איננה אבילות שלימה. כמובן, דיני אבילות קדמו לכך, אבל, זה השורש הפנימי הדק של הדבר, האבילות היא איננה אבילות שלימה, כי יש בה מציאות של "יין ישמח לבב אנוש", הוא הופך את "העיר שושן נבוכה", בבחינת "גדולה לגימה שמקרבת את הגאולה", והיא הפכה את הדבר מ"נבוכה", ל"צהלה

כי היא נתהפכה, זה נקרא חורבן שחל במציאות הבריאה. בלשון מדוייקת יותר, כל תכלית הבריאה, כלשון חז"ל כידוע, "נתאה הקדוש ברוך הוא להיות לו דירה בתחתונים", ואיפה מתגלה עיקר ה"דירה בתחתונים", זה מקום בית המקדש, שם עיקר מקום השראת שכינתו.

מה קורה כאשר חרב הבית - כמו שאומרים חז"ל, מצד קלקול הראשונים ומעין כך, בחורבן הבית, השכינה חוזרת בחזרה "ללעילא", היא חוזרת לרקיעים העליונים, כל חטא וחטא מעלה אותה יותר למעלה, עד שהיא חוזרת לשרשה העליון.

מה מתגלה בעומק מעמקי החורבן? כפשוטו, הבית נחרב והשכינה נסתלקה, אמת - אבל ההגדרה היא יותר חדה, כפי שנתחדד, עד כמה שבבנין הבית מתגלה שתכלית הדירה היא בתחתונים, "נתאה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים" בבית המקדש, מקום השראת שכינתו, כאשר חל מציאות החורבן, השכינה מסתלקת למעלה, כלומר, כל תנועת הבריאה נתהפכה, שכל עוד שהיה בית המקדש, נראה שהתנועה העיקרית, ב"כל פועל פועל לתכלית", שתכלית הבריאה היא "דירה בתחתונים", כאשר חל מציאות החורבן, שהשכינה מסתלקת למעלה, א"כ, התנועה של כל תכלית הבריאה שהיא "דירה בתחתונים", נתהפכה והשתא נראה מציאות של דבר, שקיום השכינה, יסודה הוא למעלה, ואין יסודה למטה, זהו מציאות ההתהפכות שחל בחורבן הבית.

זה העומק הפנימי של מציאות החורבן, עד כמה שהיה בית, הכל היה במדרגה של מצוות מעשיות, "דירה בתחתונים", אבל כשחרב הבית שע"ז נאמר "ונשלמה פרים שפתינו", וכדברי חז"ל כידוע, כל השונה פרשת עולה כאילו הקריב עולה, וכן ע"ז הדרך, אבל זה "כאילו הקריב", מה עומק נקודת הדבר - במקום שיהיה מציאות של השראת השכינה בהלבשה של המעשה, ההלבשה חלה במדרגה של דיבור, שזה "ונשלמה פרים שפתינו", וא"כ, הגילוי הוא לא בעובדא למעשה, לתתא, אלא הגילוי הוא במציאות של הפה, במציאות הראש, לא במציאות "גופא", במציאות המעשה.

זה נקרא בעומק "ונהפוך הוא".

מציאות של נעלמות, של מציצה המפסקת, ואז, התחתונים בוכים שהם משתוקקים לעליון, זה תפיסת הפיכות המים.

ובפנים נוספות, זה מתפיסת המים שהיא "מלעילא לתתא", במקום שיהיה "למטר השמים תשתה מים" מלעילא לתתא, יורד מלעילא לתתא מים באופן של "עיני עיני יורדה מים", נעשה ירידה של מים, אבל הירידה שיורדים המים האלה, מים של בכי. מים של "למטר השמים תשתה מים" שיורדים מלעילא, "ותן טל ומטר לברכה", זה מים שאין בהם מליחות, אבל המים של "עיני עיני יורדה מים", יורדים מים מלוחים. מתהפך מציאות המים, וזה הרי מה שהתגלה באשת לוט, שכשמתהפך סדום "ותהי לנציב מלח", כאשר בוכים ויש מליחות במים, כלומר, זה אותו מלח של "סדום נהפכת", מתגלה הירידה של המים באופן דקלוקל, לא באופן של "למטר השמים תשתה מים", אלא באופן של ירידה של נפילה, "עיני עיני יורדה מים", זה ירידה של מים שכל יסודה שמתהפך השפע של המים מלעילא לתתא, אבל מים דקלוקל, כמו שנתבאר.

מהות החורבן - ההיפוך בתנועת הדבר

נחזור ונחדד, עומק מציאות החורבן עניינו, שכל דבר שיש בבריאה, ומדגישים, כל דבר שיש בבריאה, כשחל בו מציאות שהוא מתהפך, זה עומק חורבן הדבר, כמו שנתבאר.

נחדד, כל דבר ודבר בבריאה יש לו את מציאות היותו של תנועתו, זה בחינת הנבראים, והחורבן של כל דבר, הגדרת מציאות החורבן, לא כפשוטו, שהדבר חרב, זה התולדה, שנקראת חורבן.

אבל העומק הפנימי של כל תפיסת החורבן עניינו, שכאשר ההויה, ובדקות יותר, התנועה שבדבר, חל בה מציאות שהיא מתהפכת, זה נקרא שהדבר נחרב. בחיצוניות, יש "לוחות משתברים", יש כלי שמשתבר, "בונה עולמות ומחריבן" וכן ע"ז הדרך, אבל בעומק הפנימי, מה מהות החורבן - מהות החורבן עניינו, שכל דבר שיש לו את היותו שלו, את תנועתו שלו, ונעשה בו אופן שנתהפך התנועה שבו, אם נתהפך התנועה שבו, זה גופא מה שחל בו עומק נקודת החורבן של הדבר.

ההיפוך בתכלית הבריאה

"כל פועל פועל לתכלית", וכאשר מתהפך הדבר, כלומר, התכלית איננה יכולה להגיע,

שם הגמ', "גלגל חוזר בעולם", יש מציאות של חיים, ויש מציאות של מות, ובעומק של הדבר לפי מה שנתחדד השתא, "גלגל חוזר בעולם" כלומר, הדבר חוזר ומתהפך, זה צורה של גלגל, מה שמצד התיקון נאמר "מחול", זהו בחינת המחול, דבר המסתובב וחוזר מצד התיקון שלו, אבל, "נהפך לאבל מחולנו", אבל גימטריא גל [בבחינת גלגל], כלומר, מה ש"נהפך לאבל מחולנו", במקום שיהיה תפיסת מחול שהדבר חוזר ומסתובב, חוזר ומתגלגל מצד נקודת התיקון שבו, כשזה מתגלה מצד מהלכי האבילות, מתגלה אז, תפיסת הדבר, שהאכילה שאוכלים, שזה מתגלה בעיקר באכילה של סעודה המפסקת, אכילת ביצה, מאכל של אבלים, בתשעה באב הרי, לא אוכלים וסעודה המספקת זה עיקר המאכל, ומאכל של אבלים הוא ביצה, כלומר, אוכלים דבר שכל יסודו מראה את מציאות ההתהפכות, זה האופן שחל עומק נקודת הדבר, שהוא, שורש מציאות החורבן, "נהפך לאבל מחולנו", "גלגל חוזר בעולם", ביצה שהוא מאכל של אבלים, זה צורת מהות האבילות בעצם כמו שנתבאר.

מים שמכח ביהמ"ק, והמים בשעת החורבן - בכי

הדוגמא הנוספת, סדר הדבר שמתגלה בארץ ישראל, "למטר השמים תשתה מים", מאיפה השורש של "למטר השמים תשתה מים", שהוא דבר היורד מן השמים למטה, זה מכח "זה שער השמים", בית המקדש שהוא "שער השמים", וא"כ, המים שיוורדים מלמעלה למטה, זה מכח מקום בית המקדש.

ומה קורה כאשר חל מציאות החורבן - כשחל מציאות החורבן, מתגלה בכי של תחתון שבוכה, "מים תחתונים בוכין בעיני למיהו קמיה מלכא", כל בכי שאנחנו בוכים בימים האלה, "בכה תבכה בלילה ודמעתה על לחיה" זה התהפכות של השפע של המים, שמה ששפע המים צריך להגיע באופן דתיקון של "למטר השמים תשתה מים", שזה עיקר מדרגת המים שצריך להגיע, מתגלה מים של בכי.

כאשר מתגלה המים האלה של בכי בתשעה באב, מתגלה שתי הבחנות של הפכיות, ההבחנה הראשונה, זה מה שהוזכר, שבמקום שהמים באים מהעליונים, התחתונים בוכים, והם בוכים ובעיני למיהו קמיה מלכא, מיום שנחרב בית המקדש נפסקה מחיצה של ברזל בין ישראל לאביהם שבשמים, וא"כ, יש

החורבן שבדבר, והוגדר שמה היא ההפיכה, אם התפיסה השורשית של הכל היא ה"נתאוה להיות לו דירה בתחתונים", א"כ ההפיכה של כל דבר היא, שבמקום שהיא תהיה בתנועה של לתת, התנועה שלו הופכת להיות מציאות של ה"לעילא", זהו התנועה ההפוכה, שהיא יוצרת את מציאות החורבן, וא"כ, אם אנחנו מציירים עכשיו כל נקודת דבר שקיימת, עיקר תנועתו היא להיות לעילא ולא להיות במציאות של "לתתא", אם ניקח את הדוגמא שמשחרב בית המקדש ניטל טעם בפירות, מה כוונת הדבר "ניטל טעם בפירות", אין כוונת הדבר שכפשוטו ינטל, שנסתלק, אלא שהטעם נסתלק לשורשו, ועוד פעם זה מחמת שנגלה, שהטעם שהיה נראה שהוא קיים כתכלית שהוא יהיה במציאות של למטה, הוא הופך להיות שייך למציאות של ה"לעילא", זה נקרא "ניטל טעם בפירות". אלא שכמוכן, כל דבר שניטל הוא משאר "רשימו" לתתא, [נקרא לזה "ניצוצות", נקרא לזה "רשימו", בלי להיכנס כרגע, בצמצום זה הגדרה של "רשימו", בשבירה זה נקרא ניצוצות, שזה שני הגדרות דקות, אלא שבשורש הראשון של הצמצום, שם לעולם נשאר "רשימו", ובמדרגת השבירה, חל מציאות של ניצוצות, מדגישים, זה שני הגדרות, אפשר להרחיב אותם, אבל זה עוד סוגיא לעצמה], אבל ההגדרה היא שנסתלק הדבר לשורשו, וכשנסתלק הדבר לשורשו, לא רק שהוא נסתלק לשורשו, אלא נגלה כביכול, שהתכלית קיבלה צד הפוך שבדבר, זה נקרא במעמקים חורבן הבית.

[תגובה לשאלה] - ניתן את הדוגמא למשל, כאשר נחרב הבית, עלו בביהמ"ק ונטלו את מפתחותיהם, וזרקו כלפי מעלה, מה כוונת הדבר שהם נטלו את מפתחותיהם וזרקו כלפי מעלה, זה לא כפשוטו, שהם אמרו, תיקח את המפתחות, אלא מתגלה, שהתחתונים מבטלים את תפיסתם, והתכלית הופכת להיות היום שייכת ללמעלה, זה נקרא שזרקו מפתחותיהם כלפי מעלה, מה שהתפיסה, שזה הבחינה שתמיד המפתחות הם למטה, שזה מקום הפתיחה למטה שמתגלה, כשהם זורקים את המפתח למעלה, אז מתגלה, שהתפיסה עכשיו, שהתכלית היא למעלה, התכלית היא לא למטה, כלפי התחתונים, זה נקרא "חורבן התחתונים", ובעומק כלפי העליונים, זה לא חורבן.

ניתן דוגמא בהירה ופשוטה, כאשר האדם מת, "המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים ולא תוסיפו לדאבה עוד" א"כ,

ושבירת הלוחות, שמקבילים אחד לשני, זה עומק מציאות ההתהפכות שמתגלה.

מהות בית המקדש השלישי שירד מן השמים

כאשר מתגלה האור של התיקון, שייבנה בית המקדש במהרה בימינו", "בית המקדש השלישי ירד מן השמים", מה כוונת הדבר "ירד מן השמים", לפי מה שנתבאר, זה כל מהלך הדברים. עד כמה שהיה זמן החורבן, נראה ההתהפכות, שכביכול עכשיו, התכלית היא בעליונים, אבל בית המקדש השלישי שירד במהרה בימינו מן השמים, כלומר, מה שהיה נראה שהתכלית היא למעלה, יחזור ויתגלה שהתכלית היא למטה, זה נקרא שבית המקדש השלישי ירד מן השמים, מציאות השמים עצמו הוא יורד ללמטה, זה עומק מציאות הבית השלישי, במהרה בימינו.

כשמבינים את הדברים האלה בבהירות, מבינים את מעמקי מציאות החורבן, שכל תכלית הבריאה נשתנה התנועה של הבריאה, שבמקום "מלעילא לתתא", אז נשתנה הכל ל"מתתא לעילא", זה עומק הבכי שבוכים להיות למעלה, זה חלק מהחורבן, מציאות הבכי.

כשמתגלה ה"עלמא דתיקון", "באש הצתתה ובאש אתה עתיד לבנותה", מה שנתגלה אש שעולה מתתא לעילא "באש הצתתה", אבל "באש אתה עתיד לבנותה", שזה אש שיורדת מן השמים כמו שהיה בבית המקדש ובימי אליהו, מתגלה מציאות התכלית, "בית המקדש השלישי עתיד לירד מן השמים", הוא יורד במציאות של ממעלה למטה.

האור הזה, זה האור של ה"עלמא דתיקון" שיחזור וייתקן, בדקות הסוגיא היא רחבה, יש את האחדות של ה"מלעילא לתתא" עם ה"מתתא לעילא", שזה תכלית מציאות הבריאה, שזה ההבחנה של "רצוא ושוב" במעמקי מציאות הבריאה. אבל בלשון היותר פשוטה ובהירה כפי שנתבאר החורבן היא התפיסה שכל תכלית הבריאה נמצאת למעלה. והבנין שיהיה במהרה בימינו, "נתאוה להיות לו דירה בתחתונים", יחזור ויתגלה כל השפע שיורד מלעילא לתתא כתכלית של מציאות "לתתא", "בנה ביתך כבתחילה".

[תשובה לשאלה] נחזור למה שחודד בהגדרה הכוללת, שכל מציאות החורבן הגדרתו, הפיכת הדבר, כלומר, זה שורש תפיסת

"היד שנשתלחה במקדש" - היפוך שחל בכף היד, וביד גופא

ולהבין עמוק, מטבע התפילה שאנחנו אומרים הוא "מפני היד שנשתלחה במקדשך", "היד שנשתלחה במקדשך", מהי אותה יד? זהו כף היד שנתהפכה, וכפשוטו, שעצם הכף עצמה מתהפכת, אבל בעומק יותר, חידוד הדבר להמתבאר, יש תפיסה של היד שהיא יורדת ללמטה, וכל התפיסה הזו של היד שהיא יורדת ללמטה, זה המדרגה של "נתאוה להיות לו דירה בתחתונים", זה היד, היא בבחינת "מעשה ידיו" של הקדוש ברוך הוא כביכול, והתכלית של הדבר היא שהיד תרד למטה, ל"דירה בתחתונים", זה תכלית מציאות הבריאה.

אבל כאשר היד מתהפכת, מה כוונת הדבר שהיא מתהפכת - לא רק שכף היד מתהפך ככף לעצמו, אלא הוא הופך את כל היד כולו, זהו "מפני היד שנשתלחה במקדשך", ומה קורה עם היד? היד עולה ל"לעילא", וכשהיא עולה לעילא, א"כ, השכינה מסתלקת ללמעלה, והשכינה שמסתלקת ללמעלה, זה גופא עומק נקודת חורבן הבית.

מציאות החורבן כפי שנתחדד, זה ההתהפכות, כל החורבן הוא בהבחנה של הכף, הכף המתהפכת, היא מגבילה את ההיפכות דתיקון כמו שנתחדד, את ה"היפך" שהיה בימי הפורים, "מאבל ליום טוב", מ"נבוכה" ל"צהלה ושמחה".

ומתגלה גם, התהפכות הפוכה, שזה ה"איכה", הכף הופכת את הדבר, שנעשה כאן היפכות הפוכה, וההיפכות ההפוכה שמתגלה היא משנה את כל מציאות תכלית הבריאה.

כביכול, היה הרי, שבירת הלוחות וחורבן הבית, שהם מקבילים אהדדי כידוע, מאיפה השורש של שבירת הלוחות, המלאכים הרי אמרו מתחילה "תנה הודך על השמים", אלא שלבסוף משה ניצח והורידה לארץ.

אבל כשנשתברו הלוחות, ו"אותיות פורחות באויר", זהו מעומק הטענה של המלאכים "תנה הודך על השמים", וההוד, זה בית המקדש, כשנחרב הבית, מתגלה שהעיקר של בית המקדש הוא בית המקדש של מעלה, "בית המקדש של מטה מכון כנגד מעלה", ובחורבן זה הופך להיות שהבית המקדש של מעלה, הוא כח העיקר. זה חורבן הבית

כל מיתה כפשוטו, היא מעין חורבן הבית, מה קורה כשהאדם נוטה למות, "עליונים מבקשים את רבי, תחתונים מבקשים את רבי, יכופו עליונים את התחתונים", כך ביקשה אמתיה דרבי, וזה מה שקרה לבסוף, ומה קרה למעלה, רוכב ערבות שש ושמח בבוא אליו נפש נקי וצדיק", כלומר, כל מיתה שלמטה מתגלה חורבן, למעלה מתגלה שמחה, מה עומק ההגדרה? אם מתגלה שהתכלית היא למטה, והוא מסתלק מלמטה, א"כ זה חורבן לתחתונים, אבל אז, מה מתגלה כלפי העליונים? שהתכלית היא למעלה, זה "יושב ערבות שש ושמח בבוא אליו נפש נקי וצדיק", "יכפו עליונים את התחתונים", ואז רבי מתבקש לשיבה של מעלה, כלומר, שהתפיסה עכשיו שהתכלית היא כשהוא נמצא למעלה, אלא שאצל רבי היה המעלה שלא זה היתה התפיסה היחידה, ולכן בכל ליל שבת כמו שאומרת הגמ', הוא חזר וירד למטה, שזה סוד האחדות של ה"מעלה" וה"מטה".

ומ"מ, כל מיתה שקיימת כאן למטה, הגדרתה אי שמה שלמטה זה "לויה", למעלה זה "שש ושמח" כלומר, זה לא שכאן הוא מסתלק, ולשם הוא בא, שלכן שם מתגלה ה"שש ושמח", אלא מתגלה תפיסה שהתכלית עכשיו היא לא למטה אלא התכלית היא למעלה.

בעומק הנורא, הפשט הוא, שכל חורבן הבית הוא בעומק התכלית של סוף האלף העשירי, שלכאורה, התכלית שלו היא למעלה, שזה סוד החורבן בבחינת "בונה עולמות ומחריבן", "שית אלפי שנים הוי עלמא וחד חרוב", שזה לא חורבן רק מצד הקלקול, אלא זה חורבן מהצד ההפוך, שהרי "עושה להם הקדוש ברוך הוא לצדיקים כנפיים ושטים על פני המים", כלומר, מתגלה שהם צריכים להיות למעלה אפשר להרחיב את הנקודה בהקבלות רבות מאד, אבל מדגישים - יש כאן עומק תפיסתי מה הגדרת מציאות החורבן, חורבן זה לא שהדבר נסתלק בלבד.

יש שאלה אחת מאד שורשית, האם התכלית היא למעלה, או התכלית היא למטה, בסוד "אור ישר" התכלית היא למטה, בסוד "אור חוזר" התכלית היא למעלה, וא"כ, מה קורה כאשר נחרב הבית?

"באש הצתתה" זהו אש שעולה מתתא לעילא, זה נקרא תפיסה, שמסתלק התפיסה של "מעילא לתתא", והמים שיורדים מעילא

לתתא, הופכים להיות מים דקלוקל, שזה ה"עיני עיני יורדה מים", כמו שנתבאר.

זה המעמקים של כל מה שהזכר, יש כאן שינוי תפיסתי בתנועה, האם התכלית היא למטה או התכלית היא למעלה, והחורבן מגלה שהתכלית הוא למעלה, ובערך התחתונים, זה חורבן גמור, כי הרי תפיסתם היא "נתאוה שיהיה לו דירה בתחתונים", זה עומק החורבן.

[שאלה - אבל לכא' מצד הבריאה, למעשה כל הבריאה יורדת ולא עולה] אתם שואלים נכון מאד, אבל ההגדרה בעומק, מה שהבריאה יורדת, זהו מחמת שתביעת החורבן, מעוררת את התנועה כפי התנועה שהתכלית היא למטה, והתנועה הזו עכשיו קיימת, רק שהיא לא קיימת מצד נקודת התיקון, אלא היא קיימת מצד נקודת הקלקול, ולכן כולם יורדים, אם מתגלה ירידה דתיקון, בבחינת מים שעוזבים מקום גבוה ויורדים למקום נמוך, זה נקרא בנין הבית, "נתאוה להיות לו דירה בתחתונים" כאשר יש חורבן, והתנועה שמתגלה עכשיו היא מתתא לעילא, מה קורה עכשיו עם התנועה של "מעילא לתתא", היא נסתלקה מן הקדושה, והיא נופלת לסטרא אחרא - ולכן היא גורמת לכל הנבראים, שכולם יורדים ונופלים למטה, זה עומק הנפילה שמתגלה, זה אותה תנועה שהיתה בקדושה של "נתאוה להיות לו דירה בתחתונים", אותה תנועה עכשיו, היא נמצאת בנקודת הנפילה.

[שאלה - שאלה יותר כללית, אם אנחנו אומרים שהתכלית היא למטה, או שהתכלית היא באחדותם של הלמטה והלמעלה, א"כ, למה בתהליך של עד האלף העשירי, הנבראים הולכים ומתכללים, שהם עולים ל"מעילא"], מה שהם הולכים ומתכללים, כמו שנתבאר בהרחבה בדברי הרמח"ל, ההגדרה היא שהכלים מתאחדים עם האורות, אם אנחנו לוקחים את הדוגמא הבהירה, זה נקרא "עולם העקודים", "ב"עולם העקודים" הרי, היה תנועה של רצוא ושוב, "מטי ולא מטי", זה בדיוק התפיסה שקיימת מאלף השביעי ואילך, שהוא נקרא "עולם העקודים", שביעי, שמיני, תשיעי, ועשירי, בבחינת פה, חוטם, אוזן ושערו, התפיסה שמתגלה ב"עקודים" שמכח כך נעשה לאחר מכן, כל העליות כולם, זה לא מתגלה רק כפשוטו שהתפיסה היא "מעילא", אלא התפיסה היא "לעילא ו"לתתא" ב"רצוא ושוב" בבת אחת, שזה בחינת "מטי ולא מטי", שזה בחינת השורש של התיקון של "מעלה" ו"מטה" בבת אחת.

כפשוטו, כאן התפיסה "שכינה בתחתונים", ולעילא התפיסה שהשכינה צריכה להיות למעלה, אבל ב"עקודים" שזהו סוד הדבר, שהוא עקוד ומאוחד גם יחד, מתגלה תכלית לעילא ותכלית לתתא, ואיך זה מתגלה, "מטי ולא מטי" כהרף עין, זה חוזר כל הזמן, כלומר, "בלא מטי" התכלית היא לעילא, "במטי" התכלית היא לתתא, וחוזר חלילה, זה תפיסת התכלית של מציאות הבריאה.

[שאלה, אבל המציאות של ה"לעילא" הולך וגדל, שלכא' זה הולך ל"לעילא" לגמרי] כפשוטו, לכא', זה כמו שאתם אומרים, אבל בעומק, ההגדרה היא קצת שונה, בעומק ההגדרה היא, שככל שמתגלה יותר ל"לעילא" אז מתגלה שב"רצוא" שבו וב"שוב" שבו, שני התנועות החוזרות ומתהפכות, ב"מטי" שהוא יורד עכשיו למטה, מתגלה הארה יותר גבוהה, וא"כ ה"נתאוה להיות לו דירה בתחתונים", הופך להיות מציאות יותר גבוהה.

זה לא שב"מטי ולא מטי", חוזר אותה הארה כל פעם, אלא שככל שהוא חוזר להיות ב"לא מטי" וחוזר בחזרה ללמעלה, א"כ ההארה שהוא מקבל עכשיו היא יותר גבוהה, אז גם ב"מטי" שלו הוא מאיר הארה יותר גבוהה, למטה, ואז, חוזר חלילה ומזדככים הכלים, כמו שמבאר הרמח"ל שם.

מה גורם לידי כך שהכלים הולכים ומזדככים יותר? כפשוטו, מכח שההארה יותר גדולה, לכן הם מזדככים יותר, אבל לא רק זו ההגדרה, שלא זה שהתנועה היא כל הזמן ב"רצוא ושוב", אז א"כ, היא מקבלת הארה יותר גבוהה, ואז, הגילוי התחתון הוא יותר גבוה, ואז הוא נכלל יותר בעליון, ואז, חוזר חלילה, מעין "מין דוכרין" ו"מין נוקבי"ן כביכול, שמתגלה למטה, למעלה, זה לא הגדרה של מין דוכרין ונוקבין, נקטנו רק כדוגמא בעלמא לאותו שורש של נקודת דבר, ואז, אבל, מתגלה שהתחתון נכלל בעליון כי הוא קיבל הארה יותר גבוהה, ואז עוד פעם, ההארה ב"רצוא" שלו היא הארה יותר גבוהה, וחוזר חלילה, וא"כ, זה לא רק הגדרה של תנועה להתכללות, לשני הצדדים, זה הופך להיות יותר גבוה.

■ המשך בע"ה בשבוע הבא מהסדרה השבועית של בלבביפדיה עבודת ה' פנימית

מילון ערכים בקבלה • גדפין

גדפין. דנשר נטליו לה בפלכויו. ועיין זוהר הרקיע (בלק). ובפרטות ו' אלו נחלקים לו' פעמים ו', כמ"ש (תיקונים, פא, ע"ב) שית סלקין תלתין ושית, כחושבן דשרפים, דאתמר בהון, שרפים עומדים ממעל ל"ו, ואלין גדפין תליין מן ו', דאיהו שית תיבין דיחודא (ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. ויש בחינה של גדפין כנגד נוק', שכינתא שהיא בחינת ד', כמ"ש שם (קמ, ע"ב) מסטרא דשכינתא גדפין דחיוון מרובעים, עיי"ש. ועיין תיקונים (י, ע"א) בחינת י"ב גדפין.

ויתר על כן אמרו (זוהר הרקיע, הקדמת הזוהר) וז"ל, ועליהו דכולהו, הוא מט"ט, שקבע לו הקב"ה ל"ו גדפין מימין ול"ו גדפין משמאל (זוהו השורש של חו"ג), ונקרא בעל כנפים, וז"ס (קהלת, י, כ) ובעל כנפים יגיד דבר, עכ"ל. אולם במגלה עמוקות (פנחס) כתב וז"ל, עוף השמים הוא אליהו, ובעל כנפים מארי דגדפין הוא מטטרו"ן. (אולם) בספר מעין חכמה אמר, עוף השמים זה אליהו, ובעל כנפים זה רזיאל, שכל הדברים ששומע אליהו מודיע לזה העולם, עכ"ל. ועיין גר"א (תיקון מ"ב, ותיקון מ"ה).

ולתתא ישראל הם גדפין לשכינה, כמ"ש בתיקונים, עיין שער הכוונות (ק"ש, דרוש ו, פירוש תיבת שמע ישראל) וז"ל, כנזכר בתיקונים כי ישראל אינהו גדפין דשכינתא להעלותה למעלה, עכ"ל.

ובפרטות יותר אמרו (תיקונים, כא, ע"א) דמארי מקרא ומארי משנה אינון מגדפין דילה. ובפרטות דייקא מארי משנה, שהיא כנגד יצירה, כנגד ו"ק, כנודע, וכמ"ש בגנוי מרומים. ובפרטות בחינת ד' גדפין הוא במארי מקרא, אות ד' במלכות. ובחינת ו' גדפין הוא במארי משנה, אות ו' בז"א, ופשוט.

■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון.

כדי לקבל את המילון מההתחלה, אנא בקש לכתובת
bilvavi231@gmail.com

כתב בעץ חיים (שער טו, פ"ב) וז"ל, נלעד"ח, כי גדפין הם מוחין מקיפין דיניקה. וכן כתב בשער המצות (כי תצא) וז"ל, גדפין הם מוחין דיניקה מקיפים וכנפים, ונקראים אפרוחים, עכ"ל. ועוד כתב שם בעץ חיים וז"ל, כאשר הזווג הוא בהיות אמא תוך ז"א, אז ז"א דאצילות יש בו בחינת ו"ק בלתי מוחין דגדלות, אבל גדפין יש לו (והוא מוחין דיניקה), ונקראו "אפרוחים". אבל כאשר מתלבשת במלכות לבדה, אז הוא "ביצים", שהוא ו"ק בלתי גדפין (בלתי מוחין), עכ"ל.

והנה בכללות ממש יש ב' גדפין, כנגד חסד וגבורה, ב' ידים, כמ"ש בפתחי שערים (נתיב אבי"ע, פתח יז) וז"ל, הגדפין ב' הידים, כמ"ש ועוף יעופף וגו', זה מיכאל וגבריאל, מיכאל באחת וגבריאל בשתיים. והם הראשים והשרשים של כל המלאכים ומשרתים הסובבים את הכסא, בסוד ב' מדות של ההנהגה, חו"ג, עכ"ל. ובדקות זהו הארת חו"ב בחו"ג, מוחין דיניקה כנ"ל (שבמוחין דיניקה אין הארת מוחין גמורים אלא מתלבשים בחג"ת, כמבואר בעץ חיים). וכמ"ש בבית עולמים (דף קמב, ע"ב) וז"ל, וז"ס בעלי גדפין ההולכים עם האדם וכותבים (בידים) כל מעשיו, והם ב' בעלי גדפין מסטרא דחו"ב, ב' ידים, שהם הגדפין, כידוע, עכ"ל. ועיין עץ חיים, שער הזווגים, פ"ב. ויתר על כן כתב שם (קלח, ע"א) וז"ל, וידוע כי חו"ב דז"א נעשים מחו"ג, כמ"ש האריז"ל בביאור מ"ש באדרא דפרשת משפטים, רישא דמלכא בחו"ג אתתקן, ונקראים בעלי גדפין, כמ"ש ועוף יעופף על פני רקיע השמים, שהם מיכאל וגבריאל, עיי"ש.

ובהרחבה יותר, מאיר הארת גדפין בכל הו"ק, ולכך יש ששה כנפים, כנגד ו"ק. וכמ"ש בזוה"ק (ח"ג, קח, ע"ב) כל ספירה מאלין שבע, שית גדפין, דאינון שית אתוון לכל חד, ובהון קב"ה ושכינתיה בכל ספירה מאלין שבע (ישעיה, ו, ב) בשתיים יכסה פניו, ובשתיים יכסה רגליו, ובשתיים יעופף. ואמרו שם (שם, רט, ע"א) בשית גלגלין אתיא לשית סטרין דעלמא, שית

בלבביפדיה מחשבה

יום ד' 20:30

רח' קדמן 4

חולון

לפרטים 050.418.0306

בלבביפדיה עבודת ה'

יום ג' 20:30 בדיוק

רח' הרב בלוי 33

ירושלים

לפרטים 052.765.1571

ישראל 073.295.1245 ■ USA 718.521.5231 2>4>12

להצטרפות לרשימת העלון | לכל ענייני העלון bilvavi231@gmail.com

ספרי מאה שערים רח' מאה שערים 15, ירושלים · הפצת ספרי קודש רח' דוד 2, ירושלים 02.502.2567

02.623.0294 · ספרי אברמוביץ רח' קוטלר, 5 בני ברק 03.579.3829

רכישת ספרי הרב: ספרי אברמוביץ משלוח ברחבי העולם 03.578.2270 books2270@gmail.com

שְׁנֵי הַיּוֹמִים לַנֶּגֶד תְּמִיד

שולחן ערוך

אורח חיים

חלק ראשון

הנהגת בית הכסא
סימן ג' (א'-ב')

בירור הלכה

הלכה פסוקה

פירוש על דרך הסוד

ממחבר סדרת הספרים

בלבבי משכן אבנה

ב יהא צנוע בבית הכסא ולא יגלה עצמו עד שישב. הגה: ולא ילכו שני אנשים ביחד, גם לא ידבר שם, ויסגר הדלת בעדו משום צניעות (אור זרוע).

בירור הלכה - סעיף ב':

ס"ד שלא יהא זהיר כ"כ. וזה לשון שו"ע הרב (סימן ג, ס"ק א, מהדורא תנינא) "וגם" כשיכנס לבית הכסא יהא צנוע, ולא יגלה בשרו אלא כמה שצריך, ובעת הצורך ולא קודם לכן "אפילו רגע", עכ"ל. וברור שיש בכך עיכוב כל שהוא בשעת צרכיו. ג. כיון שבבית הכסא נמצא יחידי וטוב יותר מחדרי חדרים, כי מהות מקום זה שלא ימצא איש עמו, כדלהלן בהג"ה ולא ילכו שני אנשים יחד, וכן ויסגור הדלת בעדו, לכך ס"ד שיקפיד שם פחות על צניעותו. ד. מצינו בכך איש חי (ויצא, אות ח) שכתב וז"ל, וכל זה הצניעות דוקא לגדולים, אבל לקטנים אסור לנהוג צניעות ולהמתין אם צריך לכך (ועיין הליכות עולם, ח"א, עמוד לט, שחלק על דבריו), עכ"ל. ולפ"ז ס"ד שלא להקפיד על צניעות בגדולים אטו קטנים שמביא עצמו לידי סכנה.

אולם איכא סברא להיפך כדעת המאירי שכ"ש שצריך להיות צנוע בבית הכסא, וזאת מפני המזיקים המצויים שם. וכמ"ש המהרש"א (תמיד, כו, ע"ב) וז"ל, והיינו שאמר גמרת מילי דשעיר להסתכן מן השד של בית הכסא שדומה לשעיר שמזיק למי שאינו צנוע מלדבר בבית הכסא, עכ"ל. ועיין חרדים (פרק מז, סעיף ז). וטעם נוסף להיות צנוע בבית הכסא ביותר מכל מקום, שהרי אמרו (ברכות, סב, ע"א) אמר ר' תנחום בר חניאל, כל הצנוע בבית הכסא, נצול משלשה דברים, מן הנחשים ומן העקרבים ומן המזיקין, וי"א אף חלומתיו מיושבים עליו. ויעויין במהרש"א (שם) וז"ל, עיין פרש"י. ועי"ל משום דמזיקין שכיחי ומצוים שם (כטעם הקודם) כדאמרינן לקמן, ובנחש אמרינן לקמן

וכתב המאירי (ברכות סב, ע"א) וז"ל, לעולם יהא אדם צנוע בכל מקום, וכ"ש בבית הכסא, עכ"ל. והרי שבבית הכסא "כל שכן" שצריך להיות צנוע. אולם הרמב"ם (דעות, פ"ה, ה"ו) כתב וז"ל, צניעות גדולה נוהגים ת"ח בעצמן, לא יתבזו ולא יתגלו ראשן ולא גופן, "ואפילו" בשעה שיכנס לבית הכסא יהא צנוע, עכ"ל. הרי שבדבריו משמע שבבית הכסא איכא סברא שיהא פחות צנוע. וכן מבואר בערוך השלחן (ס"ג, ס"ג) וז"ל, ואין קורין צנוע אלא למי שצנוע בבית הכסא (ברכות, סב, ע"א), כלומר דאפילו בשם נוהג בצניעות, וק"ו בשארי מקומות, עכ"ל. אולם אינו ראייה גמורה לדברי הרמב"ם, כי המאירי יפרש דברי הגמ' כמ"ש ר' צדוק בליקוטי אמרים (אות טז) וז"ל, ואין קרוי צנוע אלא למי שצנוע בבית הכסא - היינו דברים שדרכן לעשותן בהצנע ואין רואה, הוא צנוע ג"כ (והיינו שמוסיף צניעות על צניעות כמ"ש גבי שאול (ברכות, סב, ע"ב) שעשה מערה לפנים מן מערה), זהו תכלית הצניעות, עכ"ל. וכתב עוד בקומץ המנחה (ח"ב, אות יז) וז"ל, בית הכסא הוא מקום נעלם, והיינו שהצניעות שלו הוא נעלם, עכ"ל. ועיין פרי צדיק (חנוכה, אות, פ"א).

והנה איכא כמה טעמים מדוע בבית הכסא בבא לעשות צרכיו, נצרך פחות צניעות. א. כיון שהוא מקום שמותר ומוכרח לגלות מקצת גופו כפי צרכו, לכך ס"ד שאין צריך כבר לדקדק כל כך. ב. כיון שבא לעשות צרכיו וע"י זהירות זו מתעכב בעשית צרכיו ופעמים יכול לבוא לידי בל תשקצו (עיין סימן צב), לכך

נגד שורת הדין, רק הקצ"ה לרוצח רחמנותו וחמלתו חותר חתירה מתחת כסא כבודו לצעלי תשובה, וזהו דרך נסתר ושזיל מונע, לא כל עין רואה, לבל יקטרגו מלאכי השרת, ולכן חותר חתירה מתחת כסא הכבוד צסתר ונעלם, עכ"ל.

וצעומק ע"ש כן נקרא "כסא" הכבוד, מלשון כיסוי ולניעות, כמ"ש צספר סתרי תורה וז"ל, מלת כסא מורה על כיסוי דבר, כלומר שהוא דבר מכוסה ומופלא, כענין עולם שמורה שמו שהוא דבר עלום ונסתר מאד, עכ"ל. ועיין ליקוטי תורה חצ"ד (האזינו, ע"ד, עמ' ד') וז"ל, כסא - פירוש, כס-א, דהיינו שהוא צחינת כיסוי לגצי אלופו של עולם שמעלים ומסתיר עליו, והוא צחינת יחודא תתאה, עיי"ש. וצהרצצה יותר, מדת הכבוד תוצעת לניעות, וכמ"ש (משלי, כה) כבוד אלקים הסתר דבר. וכמ"ש המהר"ל (קידושין, לא, ע"א) וז"ל, אין הש"י (גלוי) צפרהסיא, רק כבוד הש"י צסתר וצנעטא, עכ"ל. ועיין טור (יו"ד, סימן סא).

וכבר נתצאר שגם צצית הכסא מתנוגץ ניצולות של כבוד. ומתוך כך נאמר יסוד הדין של יהא לנוע צצית הכסא. וכן הדין להנניע את הלאה, כמ"ש (דברים, כג, יד) וכסית את לאתך. ואמרו (צרכות, כה, ע"צ) לאה צעששית מותר לקרות ק"ש כנגדה, דלאה צכסוי תליא מילתא, והא מכסיא. וכמ"ש צסמ"ק (מנחה נו) וז"ל, צכל דבר צריך להיות צנניעות ולא צפרינות, וצכלל זה יש וכסית את לאתך, עכ"ל. אולם הראשונים כתבו טעמים נוספים. עיין ר"י מלוניל (צרכות, יו, ע"א) שהוא משום ריח רע. ועיין ר"י על הרי"ף (שס), וטור הארוך צפירוש הפסוק שס.

וכתב צצן איש חי (שנה ראשונה, ויא) וז"ל, ודע כי אזהרת הנניעות צצית הכסא, אין עיקרה משום הפירוע (מלפניס), דהא לא מנינו שהחמירו צפרוע הגוף כולו

נמי דאתא דרקונא שמטיה לכרכשתיה, וע"י שהוא צנוע המלאכים שומרים אותו (כמו שאומר "שמרוני שמרוני") כדמסיק אביי לעיל דבאזיל לבהכ"ס נמי א"ל שמרוני עזרוני וכו'. ובאינו צנוע ודאי שבקינן ליה ואזלי דלית מי שישמור אתו מכל הני מזיקין. ומטעם זה נמי אמר חלמותיו מיושבים שאין מזיקין מתדבקין בו ואין מבהילין אותו בחלומות רעים וכפרש"י, עכ"ל. וא"כ לדברי המהרש"א בעומק הכל טעם אחד.

וטעם הדבר שיש בבית הכסא שדים, יש בכך ב' טעמים. א. מצד מקום הטינופת, שזהו מזונם של השדים והסט"א. ב. מחמת גילוי בשר שעושים שם. וכן מבואר בשם משמואל (בראשית, תרע"ב). ודו"ק היטב. ולכך כתב הבאר היטב (ר"מ, ס"ק כד) וז"ל, כשיצא מבית הכסא קבוע לא ישמש כל אותה השעה משום שד של בית הכסא שמתדבק בו, עכ"ל. והיינו מחמת שנמצא בשעת תשמיש גילוי בשר. ועיין מחברת הקודש (שער השבת, ד"ה ביום הזה).

הלכה פסוקה - סעיף ב':

יהא צנוע בבית הכסא, ולא יגלה עצמו עד שישב. הג"ה - ולא ילכו שני אנשים ביחד, גם לא ידבר שם, ויסגור הדלת בעדו משום צניעות (אור זרוע).

על דרך הסוד - סעיף ב':

יהא לנוע צצית הכסא, ולא יגלה עצמו עד שישב. הג"ה - ולא ילכו שני אנשים ביחד, גם לא ידבר שם, ויסגור הדלת בעדו משום צניעות (אור זרוע).

כבר נתצאר ששורש "הכסא" דקדושה הוא כסא הכבוד, ושם נגלה לניעות, כמ"ש ציערות דצס (ח"א, דרוש טו) וז"ל, שישו צבתשובה אי אפשר להשיג, כי זהו

כשיורד וטובל או צבית המרחץ וכיוצא, אלא הטעם כאן הוא צנוי ע"פ ההקדמה שכתבתי לעיל, עכ"ל. וז"ל שם בהקדמה, וידוע שהקליפה אין לה יכולת להתאחו צד הפנים של אור הקדושה, אלא רק עומדת באחורי האור וכו'. וזהו הטעם שהאדם פי הטבעת שלו באחוריו, ולא צד הפנים, דמפורש בדברי רבינו האריז"ל בשער מאמרי רש"י פרשת תצוה וז"ל, עתה נבאר ענין נקודת האחור מה ענינה, ואמנם הוא סוד גדול וראוי להעלימו, הנה ידעת כי הקליפות נקראים צואה בכל מקום, דמזונם והשפעתם מן המותרות היוצאים דרך נקודת האחור, ולכן הושם נקודה זו באחור, למי שאינם יכולים לקבל מזד הפנים, כי אינם רואים אור פני שכינה, דכתיב לא יתיצבו הוללים לנגד עינך. והנה זה הנקב של האחור נקרא בתורה בית פעור, וזה סוד ע"ז של פעור, שעבודתה בכך לפעור עצמה על פניה, כי זו היא קבלת השפע שלה, עכ"ל הצ"ח.

אולם יש פנים עליונות ודקות לדברים, וכמ"ש ר' לדוק (קומץ המנחה, ח"ב, אות יז) וז"ל, וז"ש חז"ל, אין קורין צנוע אלא למי שצנוע צבית הכסא, פירוש בית הכסא הוא מקום נעלם, והיינו שצנניעות שלו נעלם, עכ"ל. והיינו כי שם מצודד לצדו. וכמ"ש בשל"ה (שער האותיות, אות ז', נייעות) וז"ל, עוד מעלה גדולה ונפלאה רמה ונשגבה, הנכלל במדת הצניעות, הצנוע לכת "עם אלהיך", היא מעלת התבודדות, עיי"ש. וז"ש ולא ילכו שני אנשים ביחד. אולם צדידות זו נפלה למקום שפל לעת עתה.